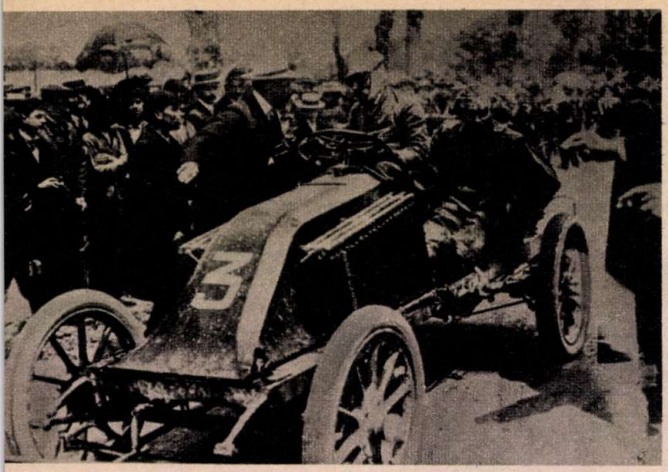

Az első autóversenyek egyikén, 1903-ban értesül Louis Renault, a későbbi világmárka alapítója, fivére, Marcel halálos gépkocsibalesetéről

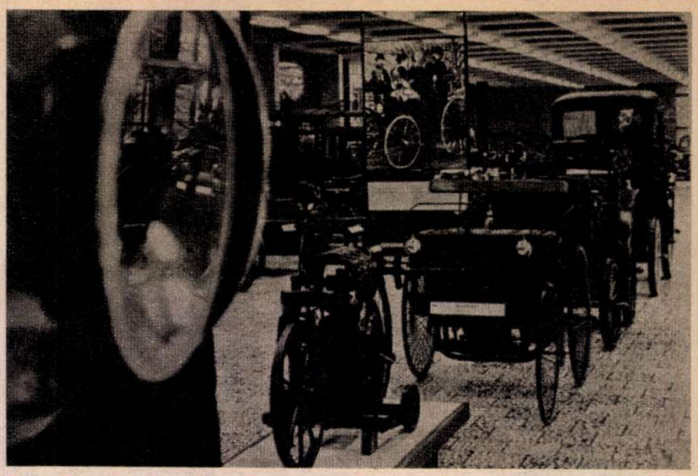

Részlet a világhírű stuttgarti autómúzeumból. Ehhez a városhoz kötődik a gépkocsigyártás „szülőinek", nagy egyéniségeinek neve

szikra egy fém gyújtócsúcs és a dugattyú között ugrott át.

Amikor ezzel készen volt, nekilátott egy megfelelő kocsi elkészítéséhez, amelybe ezt a motort be lehet építeni. 1813-ra készen is lett vele, ám a ránk maradt adatok szerint egy kicsit ormótlan kocsi lett belőle. Tengelytávolsága meghaladta az öt métert, kerekeinek átmérője pedig két méter tíz centi volt! De hiába — ezeket a méreteket követelte meg a motor, amelyet az 1807-ben kelt szabadalmi leírásból ismerhetünk meg. A hengerfurat átmérője 17,6 centiméter, a löket hossza pedig nem kevesebb, mint egy méter negyvenhat centiméter volt. Így jött ki a máig is fantasztikusan nagy, 35,5 literes hengerűrtartalom. A dugattyú mozgását, és az általa kifejtett erőt meglehetősen bonyolult lánc-, és fogaskerék rendszer vitte át a kerekekre. Szörnyű szerkezet lehetett — viszont járt!

Sőt! Felülmúlta alkotójának minden elképzelését. Rivas azt remélte ugyanis, hogy egy dugattyú munkaütemmel a kocsi két és fél métert halad majd előre. Nos, ennél többet tudott a járműve. De még mindig keveset ahhoz, hogy igazán önjáró kocsinak mondhassuk.

Persze Rivas barátunk nem maradt egyedül az ötletével. Egy francia pincér, bizonyos Etienne Lenoir kiváló gázmotort készített és épített is hozzá egy kocsit. De két olasz, a fizikatanár Eugenio Barsanti és a mechanikus Matteucci már Lenoir előtt megépítette a maga kéthengeres gázmotorját, és ezen már alkalmazta a vízhűtést (!) is. Évtizedek teltek el Rivas járógépének megalkotása óta, és a dolog kezdett beérni. Az új motorokkal már lehetett valamit kezdeni.

Csak egy szikra, egyetlen új ötlet kellett még.

(Következik: Benz mama titkos túrája)

DÁVID SÁNDOR

A C 111-es modell. A jövő autója, lehet, hogy a gyártására soha nem kerül sor

TOPKENGŐ

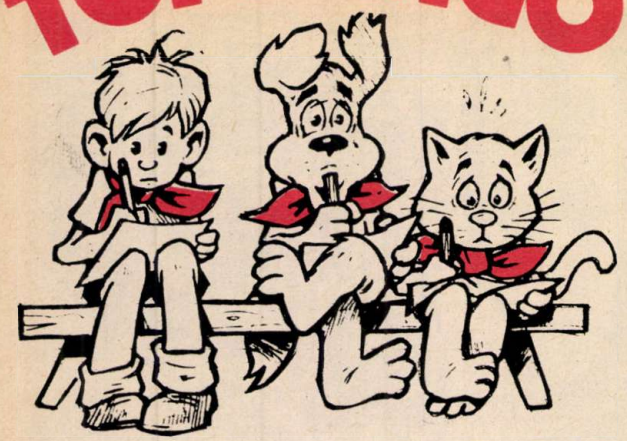

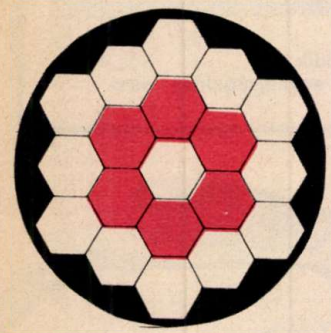

AZ 1. és 19 közötti számokat írd be a hatszögű mezőkbe úgy, hogy a legkevesebb különbség két szomszéd mező között négy legyen.

A 26. SZÁM MEGFEJTÉSEI

Keresztrejtvény: Érdmindszent, Szeged, Debrecen, Kiskőrös. **Körbe-körbe:** 16. **Állathistóriák:** 1—8, 2—5, 3—4, 6—8, 7—9, 3—5, 4—6, 2—7. **Melyik úton:** 2. **Kocka Robi:** 58. **Betűrejtvények:** Amazonas, Parád, Debrecen, Balaton.

A BOHÓC két labdát is elejtett. Mégis vigyorog, mert a két labda egyikének pontos mása ott van a többi között. Melyik az?

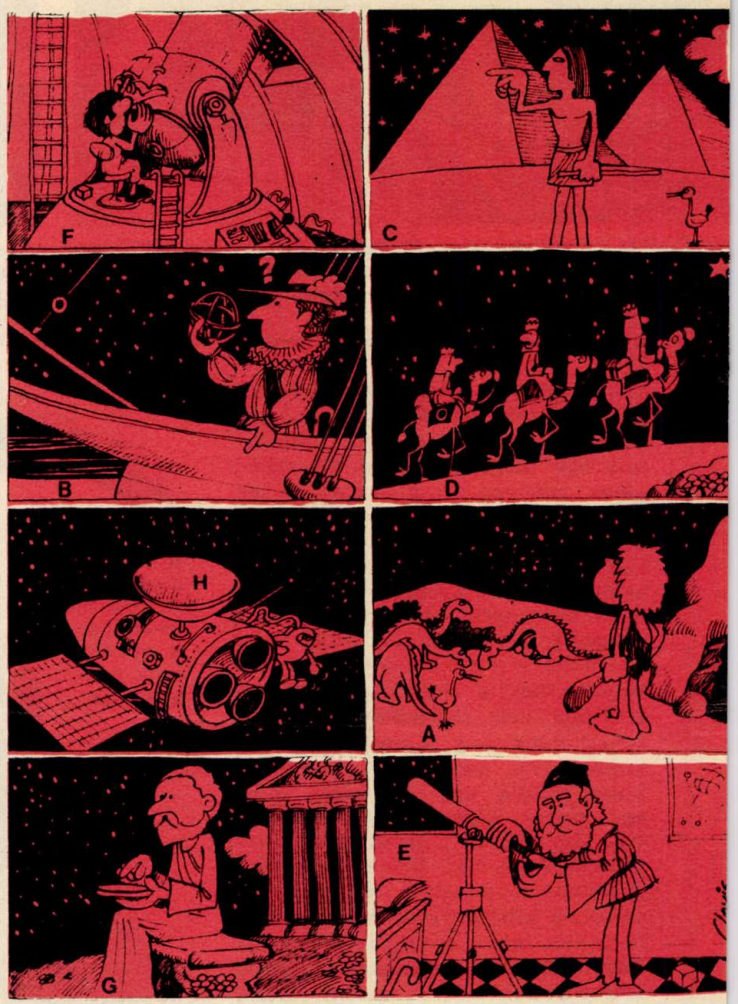

TANULMÁNYOZD át a rajzokat A-tól H-ig. Minden egyes képen van egy elrejtett tárgy, aminek a párja a másik képen is szerepel. Keresd meg a képpárokat!

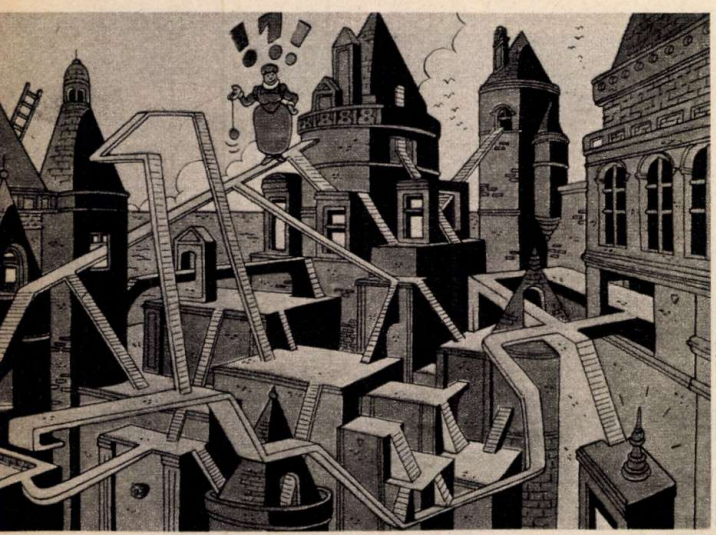

ÚTVESZTŐ A VÁRBAN. A vékony pallókon, létrákon egyensúlyozó hölgy eljuthat-e a jobb oldali főépületbe?

OK	NA	BER	RÉ	ZA	TA
HAR	RÉ	ROLJ	PON	CE	KOS
A	TŐ	MIN	KODJ	KA	PA
KOS	VI	KA	E	LE	GYE
TA	ZEN	KE	GI	NE	LÁBB
A	SÁ	LÁG	GA	DI	NAP

A BAL FELSŐ sarokból kiindulva a lóugrás szabályai szerint lépve, összeolvashatod októberi tanácsunkat.

A rejtvények megfejtését **csak postai levelezőlapon** küldd be.

Ha csak kettőt tudsz megfejteni – és azok jók – már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson.

Beküldési határidő: november 8.

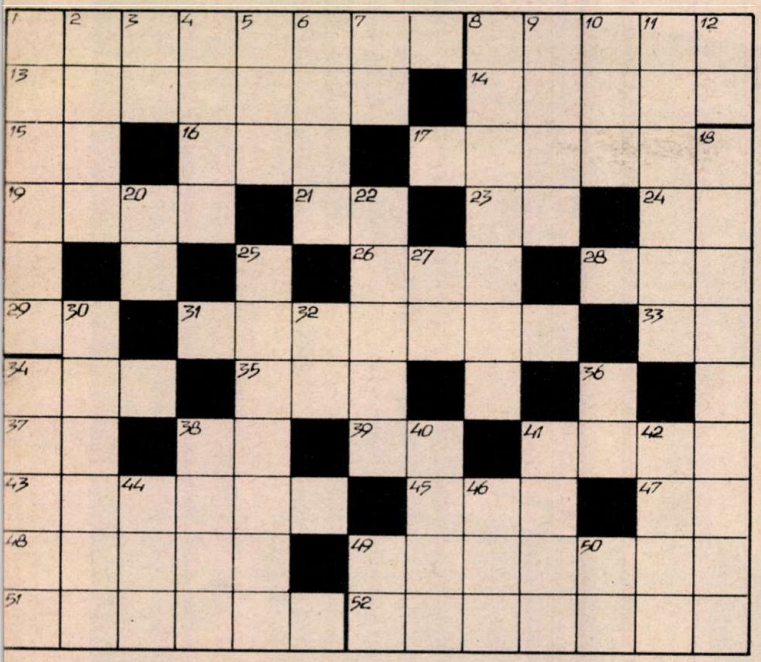

„KOR" KÉRDÉS

Mai rejtvényünkben nincsenek fősorok. A megfejtett ábrában keressétek meg azokat a szavakat, amelyekben a „kor" szó beékelve előfordul. Ezeket küldjétek be.

VÍZSZINTES: 1. Nagy madár, kárókatonának is nevezik. 8. Nagyon régi. 13. Garay János költeménye, itt névelő nélkül. 14. Idős. 15. Vés. 16. A nitrogén és az alumínium vegyjele. 17. „A" fortély, valaminek ügyes működési elve. 19. Pengetős hangszer. 21. Névelő. 23. Egyforma betűk. 24. Magyar film címe volt. 26. De még mennyire. 28. Varjú mondja. 29. Kettőzve dunántúli városunk. 31. Feldíszít, érdemrenddel kitüntet. 33. Koca egynemű betűi. 34. Női hangnem. 35. Holland úszónő (Ada). 37. Kilométer. 38. AK. 39. Rangjelzés. 41. A pillanat jelzője szokott lenni. 43. A nagyszerű rendőrkutya neve. 45. Lehet vizsga, szó, idény, stb. 47. Tova. 48. A leghíresebb filmdíj. 49. Helység Borsod-Abaúj-Zemplén megyében. 51. Álomba . . . 52. Édesség.

FÜGGŐLEGES: 1. Két párhuzamos vízszintes rúdból álló tornaszer. 2. Fúvóshangszer. 3. Egymást követő betűk. 4. Hasonlító szó. 5. Névutó. 6. Személyéről. 7. Földet forgat. 8. A pedagógusok munkája. 9. Éveinek száma. 10. ORÚ. 11. Fonásra való, lábbal hajtott háziipari eszközök. 12. Szintén. 18. Téli sporteszköz. 20. Az egyik nem. 22. Erzsébet egyik beceneve. 25. Milyen nagy? 27. Vigyázó. 30. A Madách Színház művésznője (Éva). 32. Mint a 24. szám. 34. Abban az időben. 36. Szovjet repülőgéptípus betűjele. 38. Valamilyen közösségben van, névelővel. 40. Trybuna . . ., a LEMP központi vezetőségének lapja. 41. Hullámtörő gát. 42. Timur . . ., mongol uralkodó volt. 44. NCN. 46. Régi címzés rövidítése. 49. Két skálahang. 50. Kisebb a pataknál.

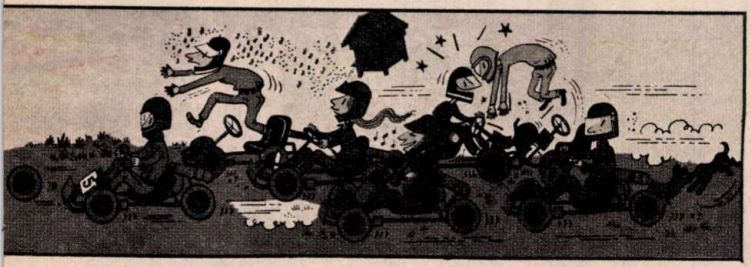

A KÉPEK egy go-kart verseny izgalmas pillanatait örökitették meg. Hány eltérést találsz a két rajz között?

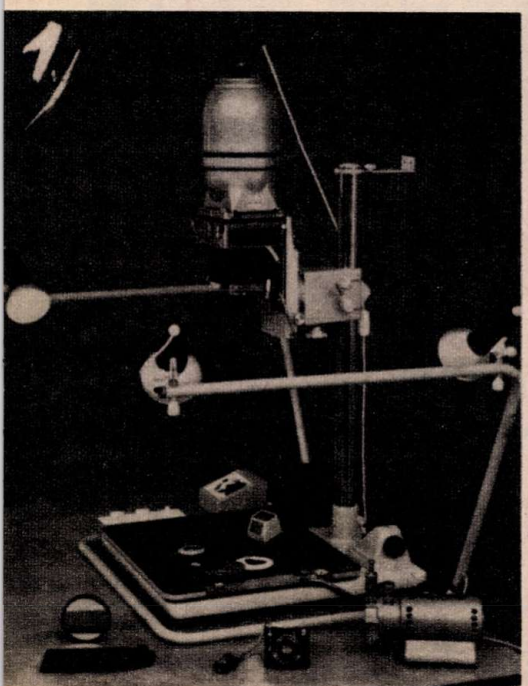

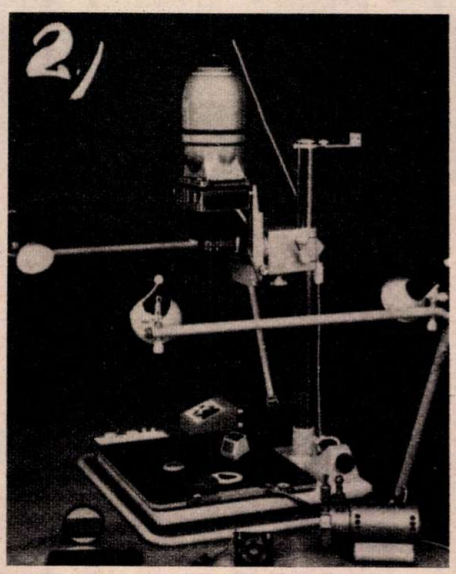

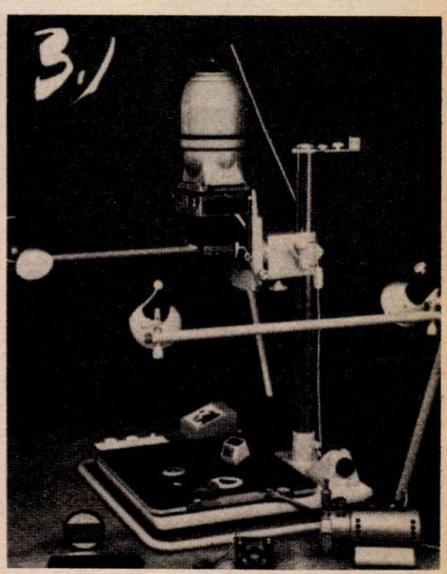

MÓDOSÍTÁS. Vannak gyártmányok, amelyeken szükségessé válik néhány apróbb módosítás; nézd meg figyelmesen a képeket, s állapítsd meg, hogy az 1-es gyártmánytól hány helyen tér el a 2-es és a 3-as.

EZERMESTER ÉS ÚTTÖRŐ BOLT

PAJTÁSOK!

KISDOBOS ÉS ÚTTÖRŐ
EGYENRUHÁKAT, FELSZERELÉSEKET
AZ **EZERMESTER**
ÚTTÖRŐ BOLTOKBAN
VÁSÁROLJATOK!

MEGJELENT A FÜLES 1980-AS ÉVKÖNYVE!

- Mi van a véka alatt? – nagy keresztrejtvény pályázat
- Érdekes nyelvi játékok
- Kislexikon
- Égen földön rejtélyek
- Hogy mik vannak!
- Kis Füles – gyermekeknek

és más érdekességek, több mint ötven hagyományos és skandináv típusú keresztrejtvény a 272 oldalas FÜLES ÉVKÖNYVÉ-ben, melynek ára 23,50 Ft.

KELLEMES SZÓRAKOZÁS, ÉRTÉKES NYEREMÉNYEK!

TERMÉSZETBARÁTOK, GYERTEK JÁSZBERÉNYBE!

Kétnapos kirándulásra hívjuk meg azt az őrsöt, amelyik eleget tesz felhívásunknak és első helyezést ér el. A feladat: készítsetek albumot országunk valamelyik természetvédelmi területéről vagy híres kirándulóhelyéről, az őrs kirándulásairól készült fotókkal, rajzokkal, riportokkal és élménybeszámolókkal tarkítva. A II—III. helyezetteknek könyvjutalmat adunk. Az albumokat 1980. január 25-ig küldjétek el címünkre:

Bercsényi Miklós Úttörőcsapat
Természetbarát őrs
Jászberény
Bercsényi út 9—11. 5100

ÖLTÖZTESD MAGAD!

A tavalyi Öltöztesd föl! pályázatunkra az Ifjúsági Divatbizottság és a tv Tízen Túliak Társasága szerkesztői is felfigyeltek, s most velük együtt új divattervezői munkára szólítunk benneteket. Ezúttal azonban nem papírbabát kell felöltöztetni. Új pályázatunk címe:

ÖLTÖZTESD MAGAD!

(Ez a pályázati felhívás ugyan már megjelent a Karika magazinban, de többek kérésére most megismételjük.)

Azt szeretnénk bizonygatni, hogy kevés pénzből is lehet praktikus ruhákat kialakítani. Nemcsak a drága, boltokban vásárolt ruha lehet szép és divatos.

Sokan vannak, akik otthon, egyedül vagy segítséggel ügyesen alakítják át divatosra régi, kinőtt ruhájukat. Elsősorban rájuk számítunk mostani pályázatunk során.

A feladat háromszakaszos:

1. Először rajzon kell beküldeni azt a ruhadarabot, amelyet átalakítottatok, vagy különböző kiegészítőkkel újjávarázsoltatok. Fél rajzlapon mutassátok be, hogy milyen volt a ruha, és mi lett belőle átalakítás, illetve kiegészítők alkalmazása után.

A rajz beküldésének határideje: 1979. december 1.

2. A rajzokat szakemberekből álló zsüri értékeli majd, és kiválasztja azt az ötven rajzot, amelyek gazdáitól — levélben —, kéri az eredeti munkadarab elküldését.

3. A beküldött pályamunkák közül választja ki a zsüri azt a tíz pályázót, akiket levélben meghívnak, és a helyszínen kapnak különböző feladatokat, hogy a sorrend is kialakulhasson.

Az eredményhirdetés a tv képernyőjén, a TTT műsorában lesz.

A pályázaton csak az vehet részt, aki még nem töltötte be 15. életévét.

A nyertesek között 6000,— Ft értékű divatos öltözékkiegészítőket, valamint divattal kapcsolatos könyveket sorsolunk ki.

Pályamunkáitokat szerkesztőségünk címére küldjétek: (Pajtás, Budapest, Jászai Mari tér 5. — 1397). A borítékra írjátok rá: ÖLTÖZTESD MAGAD!

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő:
SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes:
FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó:
DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987
321-988
321-989

Postafiók:
Bp. 62. Pf. 508. 1397

Kiadóhivatal:
Budapest, Révay u. 16. 1965
Telefon: 116-660

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj:
Egész évre 126 Ft
I. fél évre 70 Ft
II. fél évre 56 Ft

79.2574 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető:
Soproni Béla vezérigazgató

HU ISSN 0030-9583

INDEX: 25 695

Olvasószerkesztő:
SZIGETI PIROSKA

Művészeti szerkesztő:
CZIFFERSZKY BÉLA
FORRAI JÁNOS

Tördelőszerkesztő:
PORKOLÁB CSABA

UTAZÁS BUBORÉKBAN 3

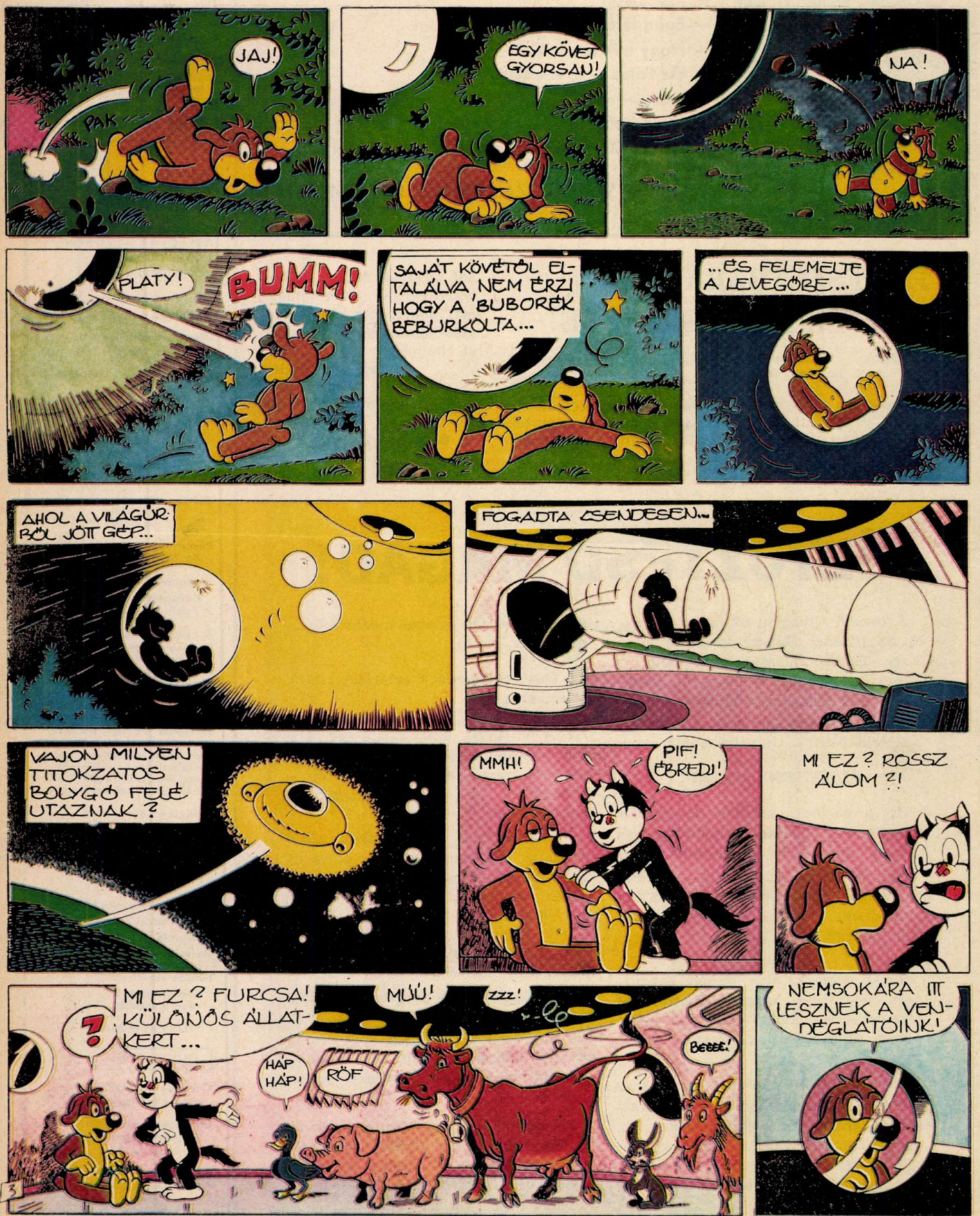

Az űrhajózás emlékműve Genfben

(Svájci riportunk a 14–17. oldalon)

79/31

XXXIV. ÉVF. • 1979. NOV. 1. • ÁRA: 3,50 Ft

PAJTÁS

FOTÓ: GAAL ZOLTÁN

A LEGELSŐ TÖRVÉNY

„A béke kérdése égető kérdés, napjaink fájó kérdése . . .”

Keserves igazság, hogy ez a mondat az Ember történetének nagyon sok korszakára ráillik. Napjainkban sem csodálkozik senki az efféle kijelentéseken. A megállapítás tartalma is egyértelmű, a szavak súlyát azonban mégis csak elhangzásuk helye és időpontja határozza meg.

A fenti idézet 1917. november 8-án született a Szmolnijban, a Munkás és Katonaküldöttek II. Összoroszországi Kongresszusán. Egy nappal a Nagy Győzelem után, az emberarcú történelem első napján.

Lenin kezdte így előadói beszédét. A beszédet, amely a békéről szólt az I. világháború kellős közepén. Annak a világháborúnak a közepén, amelyben még a cári Oroszország is a világ újrafelosztásának imperialista mohóságával vett részt. És amelyben Oroszország minden bizonnyal elvérzett volna . . .

A munkások, a parasztok és az egyszerű katonák kongresszusa — a szovjethatalom, azonban létezése legelső pillanatában a békéről beszélt Lenin által, sőt legelső rendelete is a békéről szólt, a haladéktalanul megkötendő fegyverszünetet sürgette. Mert a munkások, a parasztok és az egyszerű katonák megértették, hogy *ez a háború* — minden szárnyaló és hazafias jelszava ellenére — az elnyomó osztályok *rabló háborúja,* a lövészárkoknak bármelyik oldaláról szemléljük is a dolgot.

És ezért többet tettek, mint hogy kinyilvánították óhajukat a békére. Egyszersmind megkezdték a békéért folyó forradalmi *harcot!* . . . Mert azt is megértették, hogy mind a belső, mind a külső ellenség csak a fegyverek nyelvén érti meg, hogy a Dolgozó Ember — békét akar.

Ha megérti . . .

Mert bár a dolgozó ember Nagy Forradalma legyőzte mind belső, mind külső ellenségeit, és az azóta eltelt 62 év alatt nagyot változott a világ, annak a bizonyos mondatnak ma nagyobb a jelentősége, mint valaha is volt. Mert ma az Ember fennmaradása a tét.

Megosztott Földünkön a gigászi erőkkel hadonászó kalandorok kezét csak a békéért harcolók erősebb keze foghatja le. És ahogy a szovjethatalom már létezésének első perceiben kinyilvánította a békéről szóló dekrétumában, hogy kész megvizsgálni bármilyen békejavaslatot, úgy a mai Szovjetunió — szövetségeseivel együtt — kész arra, hogy tárgyalások útján keressen megoldást a viharos sorsú Ember minden kínzó problémájára.

És kész cselekedni is.

„Mind Európában, mind a világ más térségeiben tartós békét akarunk — jelentette ki a közelmúltban Leonyid Iljics Brezsnyev. — Ez külpolitikánk alapja és gerince. Attól az őszinte óhajtól indíttatva, hogy példát mutassunk a szavakról a reális tettekre való áttérésre, úgy döntöttünk, hogy egyoldalúan csökkentjük a Közép-Európában állomásozó szovjet csapatok létszámát.

A munkások, a parasztok és a nép hadseregének állama tehát ma is pontosan azért küzd, amit legelső dekrétumában megfogalmazott. És talán ebben rejlik november 7-e legnagyobb jelentősége. Talán ezért tekinthető leginkább az emberarcú történelem kezdetének. Mert azóta a világ jelentős részén azok döntenek a háború és a béke kérdésében, akiknek csak a szenvedés jut egy esetleges háborúban.

Az egyszerű, dolgozó emberek.

Cser Gábor

GÖRÖG JÚLIA RAJZA

A korabeli plakát nagyszerűen érzékelteti a harcot az elnyomók ellen

Lenin a Finn-öböl jégpáncélján indult külföldre, hogy tovább szervezze a forradalmat

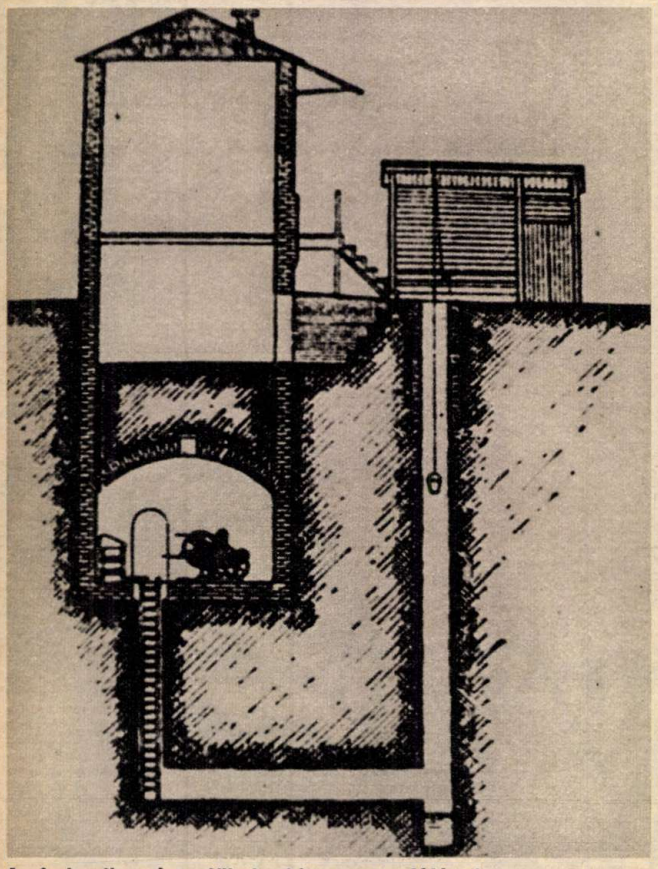

A bolsevik párt tifliszi titkos nyomdájának vázlatos rajza. 1903–1906. között itt készültek a forradalom újságjai, plakátjai és röplapjai

A fenti felvételen Lenin „Ivanov" névre szóló igazolványa látható. Az alsó kép azt ábrázolja, hogy a cári Oroszországban milyen embertelen körülmények között dolgoztak a bányászok

„Jöjj vihar..."

A forradalmárok civil ruhába bújt cári csendőröket tartóztatnak le

A pétervári Harci Szövetség vezetőségének hét tagja. Az asztalka mögött ülő Lenint akkor még Uljanovnak hívták . . .

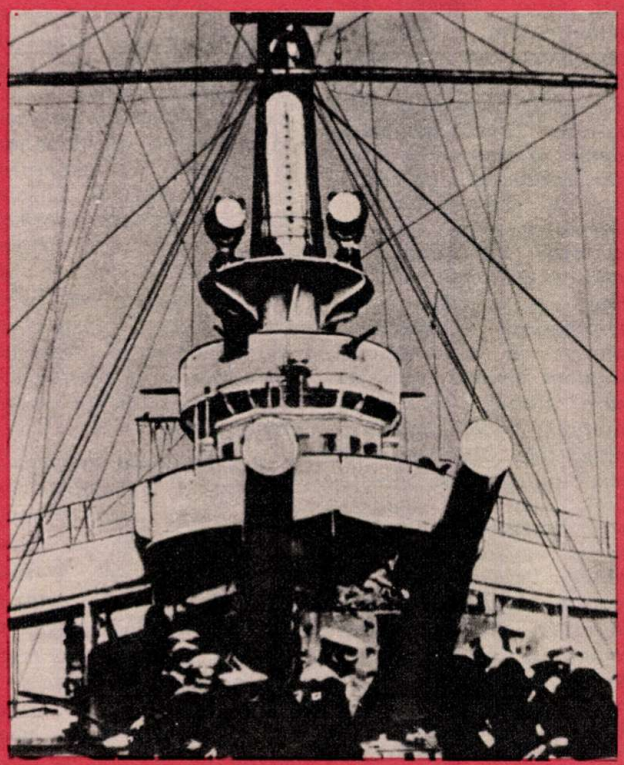

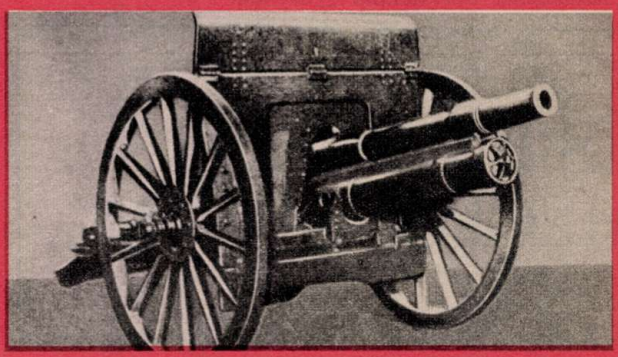

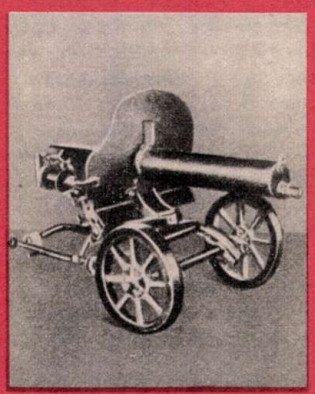

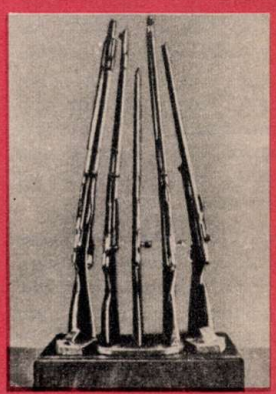

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom legendás hajója, az Auróra, és a forradalmárok győzelmes fegyverei közül néhány: ágyú, Maxim-géppuska és öt puska a fegyverállványon

Slapky, a kedves Emma néni újra hazalátogatott a Szovjetunióból Budapestre, hogy megnézze „közeli hozzátartozóit", ahogy a Hernád utcai iskola tanulóit nevezi. Az úttörőcsapat névadójának, Bokányi Dezsőnek a lánya nem valamelyik fényes szállodában, hanem az iskola öreg épületében lakott. Ott, ahol hajdan maga is elemi iskolásként tanult, ahol mindig felvidítja a gyerekek vidám zsivaja, s ahonnan ha kilépett az utcára, gyermekkorának ezernyi emléke köszöntött rá, szüleiről mesélt szinte minden kő. A forradalmár lánya, a hetvenkét esztendős asszony fáradhatatlanul járta a várost, elsétált a Hársfa utcába, ahol született, a Dózsa György útra, ahol hosszú ideig laktak, a Városligetbe, ahol 1917-ben édesapja elsőként köszöntötte orosz proletártestvéreit, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmét.

ÉS ÉN AKKOR MEGFOGADTAM...

Magam sem tudom már, hogy minek a láttán találtam ki ezt a szót: „slapky", csak arra emlékszem, hogy amikor apa meghallotta, jót nevetett rajta, és ettől kezdve így becézett, így mutatott be mindenkinek.

Első emlékem, amit apáról őrzök, csupán egy kép, egy hang. Rengeteg ember áll a téren, és én egy nagydarab férfi vállán ülök, aki erős kezével kiemelt anya öléből, hogy jobban lássak. S mert néhány perc múlva a magasban is tovább nyűgösködtem, zajongtam, rám ripakodott: „Maradj csendben, Bokányi Dezső beszél." Fülelni kezdtem: „Hiszen ez valóban apa hangja" — gondoltam, és nagyon elcsodálkoztam, hogy ő, aki otthon olyan csendes, halk szavú, itt milyen erős, érces hangon beszél, s hogy az emberek szinte lélegzet visszafojtva hallgatják őt.

A mi életünkben több volt a viharos, mint a napsütéses nap. Rettenetes megpróbáltatásokat éltünk át. Mégis olyan csodálatos családi életet kívánok mindenkinek, mint amilyen a miénk volt. Mi hárman megértettük és nagyon ragaszkodtunk egymáshoz. Abban is egyek voltunk, hogy szerettük a könyveket. Apa, akinek a mestersége kőfaragó volt, pártja megbízatásából újságot szerkesztett, de ha anya nem vállalt volna varrást, nehezen tudtunk volna megélni. Mi azonban inkább lemondtunk egy finom vacsoráról, ha árából megszerezhettünk valami jó könyvet. Apa rengeteget olvasott. Sok-sok verset, novellát tudott kívülről. S ha tudott szakítani egy kis időt, a térdére ültetett, verseket, prózát mondott nekem. Így aztán, mire iskolába kerültem, már magam is tudtam kívülről egy csokorra való verset, novellát, regényrészletet. Apának alig volt szabad ideje, hiszen pártmunkát végzett, szerkesztőségben dolgozott, munkásgyűlések szónoka volt, könyveket fordított magyarra, de annyi időt mindig szakított számunkra, hogy foglalkozzon velünk, hogy szórakoztasson bennünket. Hegedülni csak azért tanult meg, mert anya gyönyörűen énekelt, és mert én hálás „közönségnek" bizonyultam. Abban az időben munkásgyűlésekre elmenni életveszélyes volt, hiszen a rendőrség, csendőrség bármikor lecsaphatott rájuk, karddal kergethette szét a résztvevőket. Anya és én mégis minden gyűlésre elkísértük apát. S amikor 1919-ben a Tanácsköztársaság idején a harmadik hadtest parancsnokává nevezték ki, vele mentünk a frontra is. Fal, rács választotta el tőlünk, de mindennap mellette voltunk — a börtön előtt ácsorogtunk — akkor is, amikor az első munkáshatalom leverése után halálra ítélték. Öt percet kaptunk, hogy elbúcsúzzunk tőle. És mi szólni sem tudtunk a sírástól. Csak apa volt nyugodt, arról beszélt, hogy továbbra is úgy éljünk, ahogy eddig, becsületesen, tisztességesen. Én akkor megfogadtam, ha bármi történik is, apát követem. Könnyeimet kullajtva közelebb húzódtam hozzá és markába csempésztem a róluk szóló írásokat. Akkor mérhetetlen lelkiismeretfurdalást éreztem, de ma már tudom, hogy helyesen cselekedtem, hiszen erőt adtam apának és a többi bebörtönzöttnek is.

Életem legszebb napjai között tartom számon azt a napot, amikor 1922-ben megérkezett Magyarországra Lenin elvtárs távirata, aki felajánlotta, hogy magas rangú fehér tiszteket enged szabadon, cserében a halálra ítélt kommunista vezetőkért. Horthyék a családtagokat — túszként — tartották vissza, ám 1923-ban bennünket is kiengedtek a Szovjetunióba. Apa a moszkvai pályaudvaron mosolyogva ölelte magához anyát és engem. Elújságolta, hogy többször találkozott Leninnel, az egyik legnagyobb, legnépszerűbb népvezérrel, és azt is, hogy én ezután hol fogok tanulni, dolgozni. Mert azt el kell még mondanom — hiszen lelkembe vágó fájdalom volt —, hogy szülőhazámban kizártak minden iskolából, mert a halálra ítélt forradalmár lánya voltam.

Moszkvában újra együtt laktunk, újra együtt lépett minden lépést a család. Én egy iparitanuló iskolába kerültem, ahol az épületen kívül semmi nem volt, csak egy regiment összegyűjtött, csavargó gyerek, és a mérhetetlen lelkesedés, ami bennünket fűtött. Magunk közül választottunk igazgatót, iroda- és művezetőt, egy-egy csavar, henger, ólombetű felkutatásával igazi nyomdát hoztunk létre. Itt ismerkedtem meg jövendő férjemmel, aki teljesen árva volt és aki jellemben nagyon, de nagyon hasonlított apára. A második világháborúban önként jelentkezett katonának és Moszkva védelménél, a Volokalamszki országúti csatában veszítette életét.

A háborúban meghalt a férjem, a menekülés során éhen veszett egyik gyermekem, de él a lányom, van két aranyos unokám. És itt vannak nekem a Bokányi-gyerekek, a Hernád utcai iskola tanulói. Ha látom a gyerekek felhőtlen mosolyát, örülök annak, hogy tartottam magam a fogadalmamhoz, hogy olyan tisztességesen éltem, ahogy apa élt.

Feljegyezte:
Faragó György

RÁLÉPHETÜNK-E A TEJÚTRA?

Korunk technikai csodái hajlamossá teszik az embert némi elbizakodottságra. Valahogy az az érzésünk, hogy a természet – legyen bármilyen kiszámíthatatlan, bonyolult, vagy akár félelmetes is olykor – immár engedelmesen hever a lábunk előtt. Különösen a tudományos-fantasztikus filmek és regények kezelik leereszkedő vállveregetéssel a környező világot. E történetek hősei olyan otthonosan röpködnek a világűrben egyik bolygóról a másikra, mint ahogy a rokonokat szokás húsvétkor körbelátogatni. Holott a valóság ennél azért valamivel lélegzetelállítóbb.

És persze jóval érdekesebb is.

Merre van a Tejút?

Nehéz lenne ennél egyszerűbb kérdést feltenni. Mert bárhová nézel, a Tejutat látod. A Tejút része a Föld a lábad alatt éppúgy, mint a csillagok a fejed felett. Nevét egy nagyszerű tünemény kapcsán szerezte. Távol a város fényeitől, kristálytiszta nyári éjszakákon fehéren derengő, ködszerű fátyol látható, amely széles sávban kettészeli az égboltot. Ezt a jelenséget nevezték el találóan és csipetnyi költészettel „Tejútnak".

A valóság persze megintcsak érdekesebb. A szóban forgó ködszerű fátyol ugyanis se nem köd, se nem fátyol, hanem sok száz millió csillag, amelyek ebben a sávban sűrűbben helyezkednek el, mint másutt. És ha végképp elhagyjuk a lírát, akkor azt kell mondanunk, hogy tágabb otthonunkat, a Galaxist látjuk oldalnézetből. És kissé beleszédül az ember, ha elgondolja, hogy ennek a fejünk felett lebegő „Tejútnak" a mi Napunk, és ezzel együtt a Föld is alkotórésze. Méghozzá meglehetősen jelentéktelen méretű alkotórésze!

Hatalmas csillagbirodalmunk ugyanis körülbelül 150 milliárd, a mi Napunkhoz többé-kevésbé hasonló csillagból áll. Alakja nagyjából egy hatalmas diszkoszhoz hasonlítható, melynek középpontjából száz és száz millió csillagból álló, a forgás irányában meghajlott küllők nyúlnak a perem felé. Nos, az egyik ilyen küllő egyik pontja – valahol félúton a középpont és a Galaxis széle között – a mi Napunk is, egész bolygórendszerével együtt.

Akkor hát – indulunk...?

Micsoda kérdés!... Hát persze, hogy indulunk. Hát van annál csábítóbb feladat, mint bóklászni a csillagrengetegben?... Felfedezni, megismerni újabb, és újabb világokat?... Hiszen eljutottunk már a Holdra, emberkéz alkotta berendezések szálltak le a Marson, a Vénuszon, lefényképeztük közvetlen közelről a Jupitert és a Szaturnuszt, sőt olyan szerkezetet is alkottunk már, amelyik elhagyta a Naprendszert, és magával vitte az Ember üzenetét...

Hogy hová?

Nos igen, ez az a kérdés, amit tisztázni kellene, mielőtt mi magunk is nekivágnánk. Mert Naprendszerünkön belül sem akármilyen távolságokat kell leküzdenünk, ha röpködni támad kedvünk egyik bolygóról a másikra. Egy mai űrhajó például csaknem 20 évig suhanna az űrben, mire elérné a legkülső bolygót, a Plutót. Bármilyen nehéz is elképzelni egy 20 évig tartó utazást – sőt, ha azonnal visszafordulunk, akkor is 40 évig tart a kirándulás! – azért ez még „emberszabású" időtartam. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy űrhajóink jóval gyorsabbak lesznek a jövőben. Mindenesetre már egy ilyen út kapcsán is felmerül a kérdés: megéri-e? Tudniillik a Földön időközben eltelő 40 év alatt – gondoljunk a technika szédületes fejlődésére – olyan gyökeres változások történhetnek, hogy a visszatérő rakéta informá-

cióra már senkinek semmi szüksége sem lesz. Arról nem is beszélve, hogy nem tud annyit hozni a világegyetem legdrágább drágakövéből, vagy nyersanyagából, hogy maga az út kifizetődő legyen.

Pedig hát a Pluto 5910-szer milliő kilométeres távolsága egyszeriben nevetségessé válik, amint kilépünk a Naprendszerből.

A nagy szakadék

A Pluto az ember számára gyakorlatilag a világ végét jelenti. A legközelebbi „Nap", a Proxima Centauri nevű csillag ugyanis több, mint 4 fényévnyire van tőlünk. Az a fénysugár tehát, amely erről a csillagról a szemünkbe érkezik, 4,5 évvel ezelőtt indult útnak. Pedig a fény mindennek nevezhető, csak lassúnak nem: 300 000 kilométert fut be másodpercenként!

Mármost egészen biztos, hogy ilyen sebességű űrhajót sohasem leszünk képesek készíteni. Albert Einstein relativitás-elmélete kimondja, hogy anyagi test sohasem gyorsítható fénysebességre. Ami a tétel matematikai levezetését illeti – nos inkább higgyünk Einsteinnek. Azt viszont könnyen beláthatjuk, hogy ha az út még ezen a lehetetlen sebességen is több mint négy évig tart, akkor kisebb tempóban nem is érdemes nekivágni. Mert még az olyan rakéta is, amely 100 kilométert tesz meg másodpercenként – szemben a mai 20–30 km/sec sebességgel – 130 000 év alatt érné el a szóban forgó szomszédos „Naprendszert".

És még ez sem biztos. Mármint az, hogy egyáltalán rendszernek nevezhető-e, azaz egyáltalán vannak-e bolygói a Proxima Centaurinak?

Az út hossza: 100 000 fényév!

Mindezek ellenére elképzelhető, hogy egyszer rálépünk a Tejútra, mert a hosszú csillagközi utazásokra így is több lehetőség kínálkozik. Elképzelhető olyan űrhajó, amely sok-sok családdal a fedélzetén indul sok-sok évszázados útjára, és egyszer, a távoli jövőben az unokák unokái meg is érkeznek valahová. Egy másik sikerrel kecsegtető tény, hogy a fénysebességet megközelítve – szintén higyjük el Einsteinnek – lassabban múlik az idő, tehát amíg a Földön mondjuk 1000 év telik el, addig a rakétában csak egy, vagy kettő. Lehetséges lesz továbbá az úgynevezett „mirelit" utazás, vagyis a hibernálás. Az élő szervezet hűtését már ma is alkalmazzák az orvostudományban. Ebben az állapotban ugyanis az életfolyamatok lelassulnak, sőt a jövőben talán fel is lehet majd azokat függeszteni tetszőleges időre.

Hosszú út áll előttünk, szinte elképzelhetetlenül hosszú. A Tejutat még a fény is 100 000 év alatt járja be. Mégis lesznek, akik nekivágnak. Lesznek, akik vállalják az ismeretlen csodáit és veszélyeit.

Meg a szomorú bizonyosságot is. Hogy erről az útról számukra – nincs visszatérés . . .

Cser Gábor

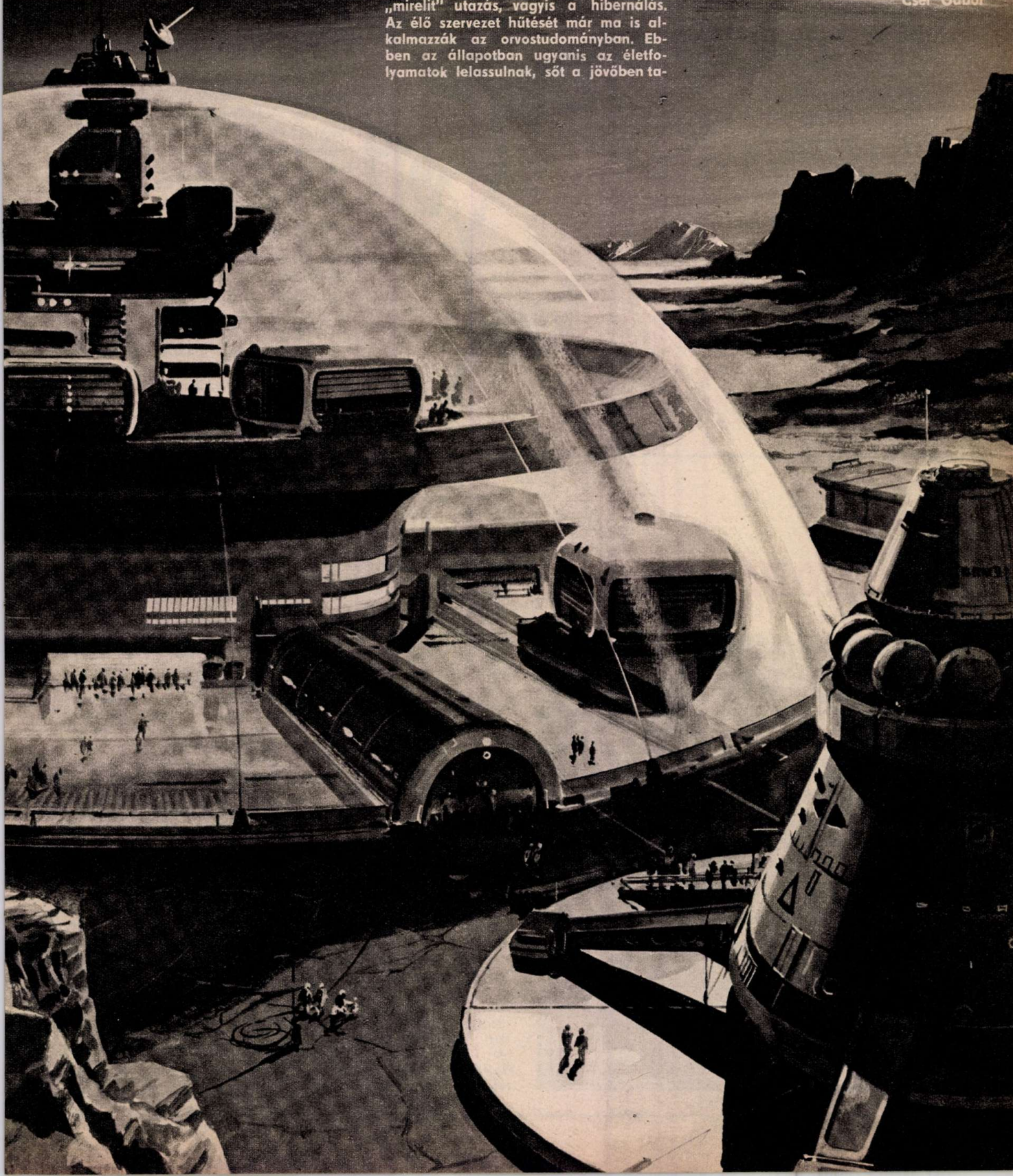

A tanév elején túljutottunk az úttörőcsapatok parlamentjén, a novemberben Debrecenben sorra kerülő országos úttörőparlamenthez vezető út első állomásán. Az ezt követő fórumokon, a városi és a megyei úttörőparlamenteken már a nagyobb közösségek gondjairól, terveiről esik szó.

Nagyon jelentősek ezek a tanácskozások az országos parlamentre megválasztandó küldöttek szempontjából is. De nemcsak a megválasztottakra, hanem a választókra is komoly felelősség hárul: segíteniük kell a küldötteket abban, hogy minél több és jobb ötlettel, javaslattal a tarsolyukban indulhassanak az országos parlamentre. Erről szól most következő összeállításunk.

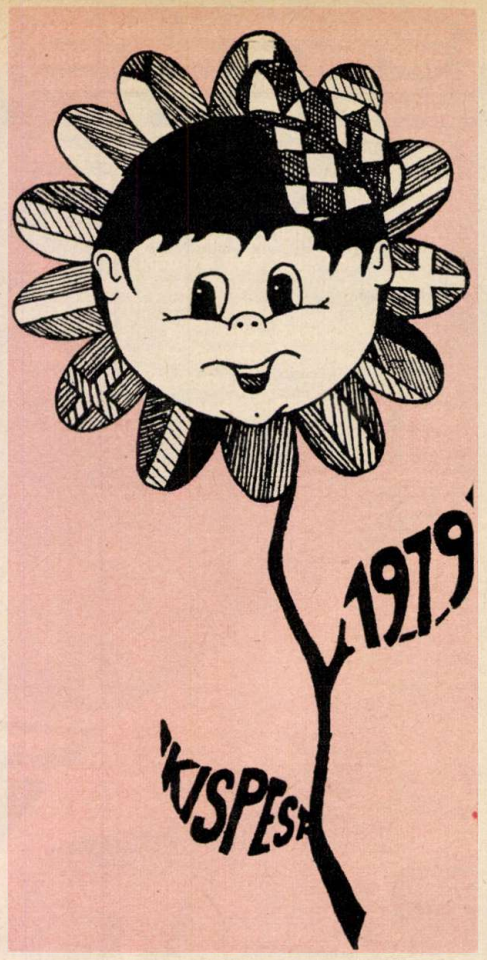

„Nyitott kapuk"

Kritikus és önkritikus hangvétel jellemezte a fővárosi, XIX. kerületi úttörők tanácskozását. Különösen akkor, amikor a küldöttek azt elemezték, hogy milyen mértékben valósultak meg azok a javaslatok, tervek, kérések, amelyeket a legutóbbi parlamenten fogalmaztak meg.

Nagyon fontos eredménynek tartották a gyerekek, hogy az elmúlt időszakban már megismerhették és kiegészíthették a készülő iskolai házirendeket, hogy a patronáló vállalatok továbbra is nagy segítséget nyújtottak a csapatoknak. Hasznosnak ítélték meg a „Nyitott kapu" akciót: sok-sok úttörő jutott be a gyárakba, üzemekbe, középiskolákba, s ezáltal könnyebb lett a pályaválasztásuk is. Elismerően szóltak a jász-

Ami a legfontosabb

A ceglédi városi úttörőparlamenten nyolc csapat küldötte mondta el, hogyan teljesítették a vállalt feladatokat, mit javasolnak és kérnek az elkövetkezendő években. A parlamentet egy talpraesett fiú vezette.

A szünetben a küldöttek közül *Kernács Zolit* és *Atkári Karcsit* kérdeztem meg, ki az a rátermett srác, akit „ügyvezető elnöküknek" választottak meg.

FELESLEGES ÜLDÖGÉLNI

— *Rátóti Csaba a mi iskolánk, a Táncsics Mihály Általános Iskola nyolcadikos tanulója* — mutatta be Zoli az „elnököt". — *Csapatunk, a 15. számú Dobó Katica csapat úttörőtanács titkára. A miénk az egyik legnagyobb létszámú iskola, csaknem ezer gyerek tanul itt.*

— *Abban, hogy csapatunk jól teljesítette vállalásait, neki is nagy része van* — fűzte hozzá Karcsi. — *Kitűntünk a társadalmi munkában, a városszépítésben. Énekkarunk és sportolóink szép eredményeket értek el a versenyeken. Biztos, hogy Csaba megyei küldöttként is megállja majd a helyét, ahol kéréseinket tolmácsolja.*

Csabával való beszélgetésünk megerősítette a gyerekek véleményét.

— *Alaposan megtárgyaltuk, melyek a fontos és kevésbé fontos kérések* — mondta. — *Azt, hogy az udvaron is legyenek padok, elvetettük. Szünetben jólesik a séta, a mozgás, felesleges üldögélni. Különben is, szeretünk sportolni. Régi vágyunk egy új uszoda, mert a meglevő kicsi és mindig koszos a vize. Legalább ennyire szeretnénk egy fedett jégpályát is.*

— *Elhatároztuk, hogy meghívunk iskolánkba egy-egy híres embert, Cegléd szülöttét. Mivel a városnak nincs úttörőháza, a honvédségi lakótelep úttörőházában kérünk helyet, ahol táncházat rendeznénk. Javasoljuk, hogy az őrsi és rajfoglalkozások egy részét a szabadban tartsuk.*

Csaba még azt is szóvá

SZÓLJ ÉS CSELEKEDJ!

berényi építőtáborokról, ahol nagyszerű közösség formálódott a nyáron.

Az előző parlament néhány határozata viszont nem valósult meg. Kiderült, hogy például kevesen jelentkeztek az akadályversenyekre, ezért keveset is rendeztek, a gyerekek érdektelensége miatt hasonlóképpen kudarcba fulladtak a játékdélutánok is.

Minél többször hangzott el az „érdektelenség" szó, annál inkább megerősödött a küldöttekben, hogy a hibák felismerése után a cselekvésnek kell következnie. Más szóval: a gyerekek feltett szándéka, hogy az elkövetkező években megszűnjön az érdektelenség.

Ez egyébként nemcsak az úttörőparlamentek, hanem az iskolai közösségek egyik legfőbb célja is.

Készítették: Bőcs Ferenc, Gaál Zoltán, Gebri Antal, Géczi Éva, Somhegyi Béla

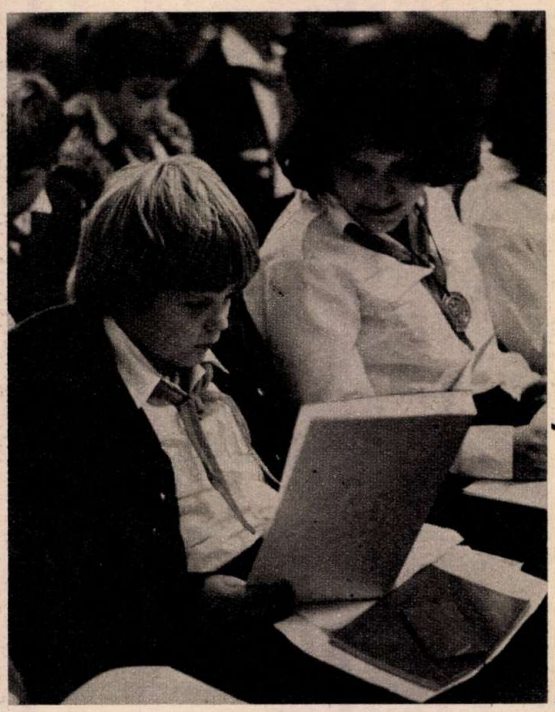

tette, hogy az ifivezetőkkel nem elég jó a kapcsolatuk. Örömmel hallottuk, hogy hozzászólásában a városi KISZ-titkár elmondta, hogy minden segítséget megadnak. Ha minden kérésük ilyen hamar teljesül, sikeres munkát végeztek a küldöttek.

„RÁGTÁK A FÜLEMET"

Herczeg Edit, a 4533. számú Perczel Mór Úttörőcsapat küldötte, a Kecskéscsárdai Általános Iskola nyolcadikos tanulója. Iskolájuk külterületen fekszik, mindössze 70—80 gyerek jár ide. Felszólalása előtt arról kérdeztem Editet, hogyan készültek a parlamentre.

— *Nálunk szoros a kapcsolat a rajok között a csapaton belül* — kezdte Edit, aki egyébként az úttörőtanács titkára. — *Az előkészítő munka során a rajok megfogalmazták javaslataikat, kéréseiket. Mindent megbeszéltünk, és még most, a városi parlament előtti napokban is „rágták a fülemet", nehogy valamiről megfeledkezzek. Nem kértünk sokat, és azt hiszem, teljesíthetők is* — mondta mosolyogva.

Hozzászólásában a következők hangzottak el: „Jól sikerült az »Egy őrs — egy család« és a »Bukásmentes őrs« mozgalom. Eredményesen szerepeltünk a Tudományos és technikai úttörőszemle vetélkedőin. Szeretnénk félévenként egy őrsi foglalkozást a városi könyvtárban tartani. Jó lenne mindig megkapni a tanuláshoz szükséges könyveket, mint például a Képes történelem sorozat példányait. A tanulmányi versenyek kérdéseit pontosabban körülhatárolva kapjuk meg, hogy alaposabban felkészülhessünk. Kérjük, hogy legyen több a városunkról szóló kiadvány, hogy ünnepségeink színesebbek, tartalmasabbak legyenek. Nálunk nincs ifivezető, pedig az ifjúsági mozgalomról és a KISZ-életről többet akarunk tudni."

Herczeg Edit jövőre közgazdasági szakközépiskolába jelentkezik. Azt tervezi, hogy ifivezetőként visszamegy majd iskolájába.

Rátóti Csaba

Herczeg Edit

Vízitelep – úttörőknek

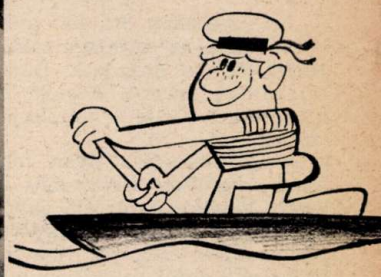

Szeged városának tizenhatezer úttörője és kisdobosa küldte el az ifjúsági házba képviselőit. A felnőttek is komolyan vették a gyerekek tanácskozását, mert az iskolák igazgatóin kívül eljöttek a megyei- és városi tanács művelődési osztályának, valamint pártbizottságának képviselői is. A küldöttek beszéltek csapatuk munkájáról, eredményeiről. Megtudtuk, hogy a város csapatainál a gyermekmunka értékelését elsősorban már a gyerekközösségek végzik, hogy vigyáznak iskolájukra és kiveszik részüket a társadalmi munkából is. Egymillió forint értékű hasznos anyagot gyűjtöttek. Részt vettek az „Úttörők Szegedért" mozgalomban, védik a város parkjait, tereit, nagy gondot fordítanak a környezetvédelemre. A Dózsa Úttörőcsapat tagjai úttörő vízitelep építéséhez kezdtek. Ónozó Edina ehhez az egész város úttörőinek támogatását kérte, de a parlament úgy döntött, hogy ehhez a munkához a megye összes úttörőinek a segítségét igényelni kell. A gyerekek munkáját a városi pártbizottság osztályvezetője, Szántó Tivadar egy mondattal jellemezte: megállapította, hogy a város úttörői a társadalomnak nemcsak hasznos tagjai is.

A szegediek – más városok és járások úttörőihez hasonlóan – kettéválasztották gondjaikat. Saját, otthoni terveik megvalósításához, problémáik megoldásához nem várnak másoktól segítséget, ezek végrehajtását feladatként tűzték maguk elé.

SZÓLJ ÉS CSELEKEDJ!

Siófoki sóvárgások

„Na, gyerekek, itt van a Balaton" — mondta az egyszerű siófoki kultúrfelelős, a hozzájuk Budapestről látogatóba érkező őrsnek, és ezzel kitöltöttnek vélte a vendégek programját.

Pedig nemcsak a nyári tömeg vágyik a fürdésen kívül más szórakozásra, hanem az ott élő gyerekek is. Ezért hangzott el a városi úttörőparlamenten a kérés: legyen végre Siófoknak saját úttörőháza!

Most ugyanis a kultúrközpontban gyűlt össze 2683 gyerek képviseletében a 45 küldött, hogy a hagyományoknak megfelelően éljen az önmaguk sorsába való beleszólás jogával.

Legyen, ha van!

Ez a majdhogynem rimánkodás csendült ki a szekcióüléseken elhangzott felszólalásokból, amelyekből egy csokorra valót átnyújtunk most:

Van napközi — legyen benne érdekes, hasznos foglalkozás is; van kultúrközpont — legyen benne szombatonként egész napos gyerekprogram; van mozi — ne csak hétvégén játsszon, de adjon ki ifjúsági bérletet, amelynek keretében kalandos és ismeretterjesztő filmeket vetít; van úttörő-egyenruha — legyen kabátja is, mert ingben megfagynak tavasszal és ősszel a gyerekek.

A legutóbbi javaslat a közvetlen élmény hatása alatt születhetett: a parlament helyszínén — talán roszszul értelmezett takarékosságból — nem fűtöttek.

Saját magukról is kritikusan szóltak: képzetlenek az őrsi tisztségviselők, készüljenek fel munkájukra; a nyári őrsök rendszeresen segíthetnék a város turistaellátását, pénzért végzett munkával is; tudásban egymáshoz illő tanulópárok alakuljanak, hogy valóban segíteni tudják egymást.

Legyen, ha nincs is!

Nincs elég tanterem. Nincs készen a Foki-hegyi iskola. Nincs idő a zuhanyozásra a tornaóra után. Nem volt felszerelés az egyik sporttáborban. Kevés a játszótér, és még megannyi kisebb-nagyobb sérelem, mulasztás, gond.

Ennyi baj lenne Siófokon? Ha nem beszélnénk róla, sem lenne kevesebb.

Azért emeltük ki a „problémákat", hogy a siófoki úttörőparlament közelebb kerüljön céljához: az előbbiek kielégítő megoldásához.

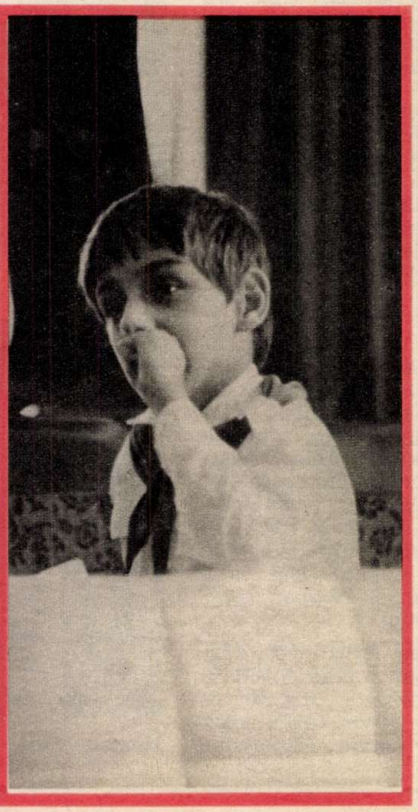

AKKOR SZÜRET...

Igazi szüreti hangulat volt a jászberényi Gyetvai János Általános Iskola őszi munkáján. A hetedikes, nyolcadikos tanulók a Jászsági Állami Gazdaságban 2335 mázsa szőlőt szedtek le, ezért 60 576,— Ft-ot kaptak. A szabad szombaton a nevelők együtt dolgoztak a gyerekekkel. A pénzt a nyári táborozás költségeire fordítják.

TUDNAK EZEK A GYEREKEK!

— így nyugtázták az idős barkácsmesterek a budapesti és Pest megyei úttörők versenymunkáit.

A barkácsversenyt a budapesti KISZ-bizottság szervezte, az anyagot az Ezermester és Úttörőbolt Vállalat adta. A sokféle feladat közül a kerékpárgumi ragasztása és a tapétázás bizonyult a legérdekesebbnek.

ZSIBONGÓ

HÓRA VÁRÓK

A Normafa lejtőin még zöld a fű, de már síelők zajától hangos a környék. Az OSC sízakosztályának sportiskolásai tartják „száraz" edzéseiket. Tornacipőben, melegítőben, síbotokkal járják a terepet, szökdelnek, slalomoznak a fák között. Útjuk időnként a játszótéren keresztül vezet, de holmi „gyerekjátékra" most nincs idő. A játékszerekből is a felkészülést segítő akadályok lesznek.

A téli vidám csúszkáláshoz erősítik lábaikat, növelik ügyességüket. És bizakodnak, hogy az idén nemcsak tél lesz, hanem hó is...

A HIKARI CSAK „CAMMOG"

Szupervonat közlekedik menetrendszerűen a Párizs–Lyon közötti 430 km-es távolságon. A nyolc személy- és az egy motorkocsiból álló szerelvény óránkénti 260 kilométeres sebességével a második helyre szorította a világversenyben a japánok Hikari-ját, amely csak kétszázzal „cammog".

A francia tervek szerint 1985-ig további pályaszakaszokat és szerelvényeket építenek, mivel a szupervonat csak annyi elektromos áramot használ föl, mint egy másik, közönséges expresszvonat, amely „csak" százhatvannal megy.

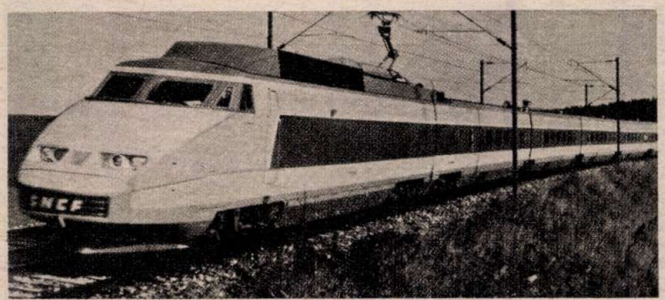

NEMZETKÖZI RAJZPÁLYÁZAT

A magyar gyerekek eddig minden esztendőben kitűnő eredménnyel szerepeltek az indiai Shankar Nemzetközi Gyermekrajz-pályázaton, sok érmet és oklevelet nyertek munkáikkal.

Idén azok a gyerekek vehetnek részt a pályázaton, akik 1964. január 1. után születtek. Legfeljebb hat — 30×40 cm-es, illetve ennél nagyobb méretű — rajzot vagy festményt lehet elküldeni az Országos Pedagógiai Intézet címére: Budapest, Gorkij fasor 17—21. — 1071. **Beküldési határidő: 1979. november 15.**

Képünkön: az óbudai Váradi utcai Általános Iskola diákjai — talán éppen pályaműveiket készítik?!

A SZÁZSZOR-SZÉP SZÍNHÁZ

Bemutatója: 1979. november 4. — I. rész; 1979. november 7. — II. rész. Ismétlése: 1979. november 10. — I. rész; 1979. november 11. — II. rész.

TÁVOLBAN EGY FEHÉR VITORLA I—II. rész.

Katajev regényét — Gyáros László fordítása alapján — rádióra alkalmazta: Sárosi Zsuzsa.

A szereposztásból:

Gavrik: Várhegyi Teréz, Petya: Venczel Vera, Nagyapó: Kőmíves Sándor, Tyerentyij: Koncz Gábor, Matróz: Szabó Gyula, Bacsej tanár: Szathmári István, Néni: Papp Éva, Mutatványos: Gelley Kornél.

Dramaturg: Zala Zsuzsa. Rendező: Gál István.

Kérdések: 1. Hogy hívják a matrózt, aki leugrott a Turgenyev nevű hajóról?

2. Mit rejtett el Gavrik Petya táskájában, és mi célból tette ezt?

Válaszaitokat postai levelezőlapon november 20-ig küldjétek el — pontos címetek feltüntetésével — a következő címre. Százszorszép Színház, Gyermekrádió, Budapest, Bródy S. u. 5—7. — 1800.

A HÉT VICCE

Dolgozatíráskor a tanárnő észreveszi, hogy Peti állandóan a padtársa füzete felé kandikál.

— Peti, már megint a szomszédod füzetét nézed! Miért hajolsz oda?

— Tanár néni kérem — vágja ki magát Peti —, Bandi kézírása szinte olvashatatlan!

DIPLOMATÁK NYOMÁBAN

Elmentünk
világgá 7.

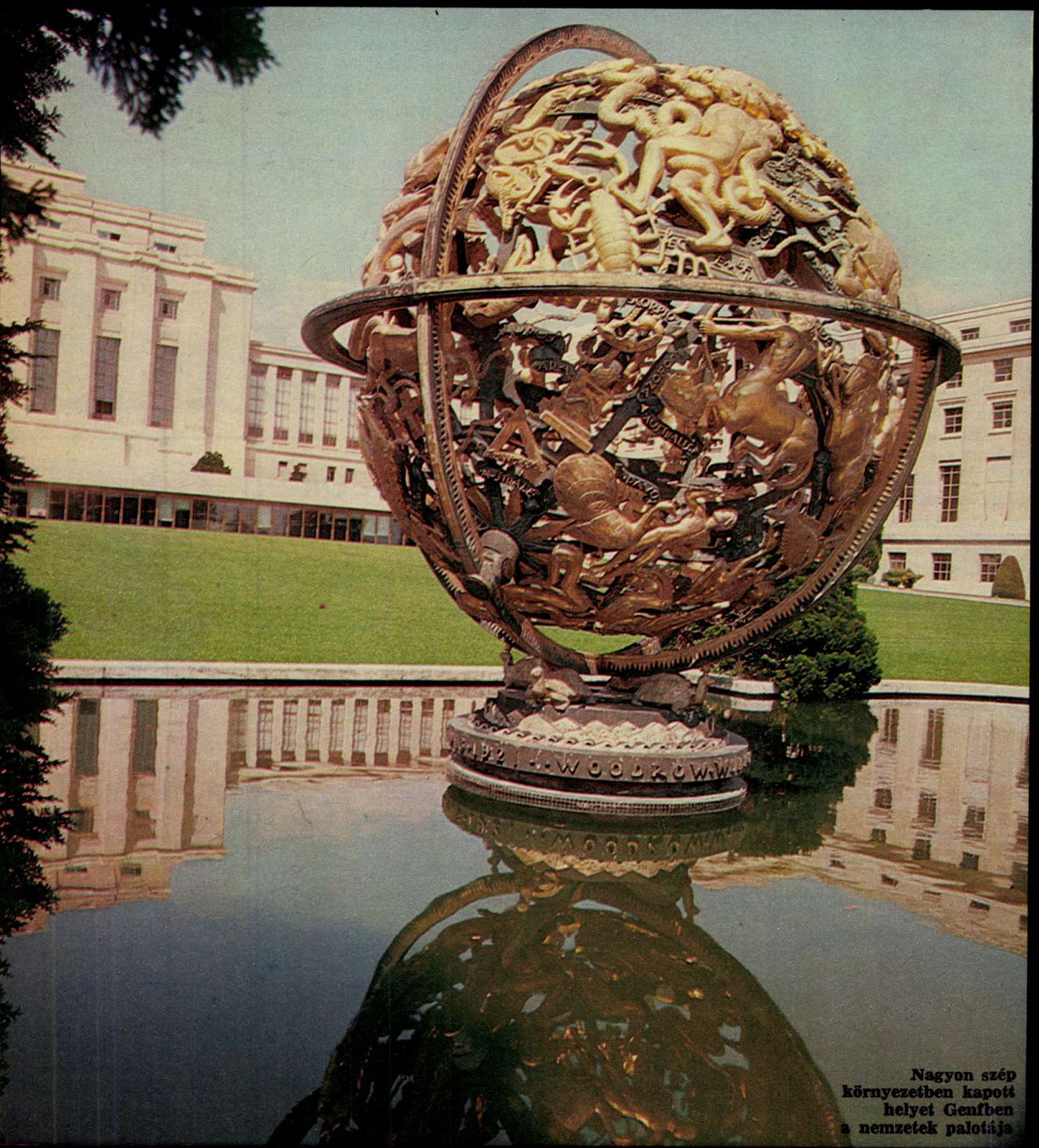

Nagyon szép környezetben kapott helyet Genfben a nemzetek palotája

▲ **Svájc — és a tőkés világ — hivalkodó jelképei: a bank és a gépkocsi**

Expedíciónk csak a parkolóig jutott el, ▶ a csúcs meghódítására nem vállalkoztunk

A svájci városok tereit ilyen és ehhez hasonló szökőkutak díszítik ▼

— Kérem szépen, van önnek órája?

Az illető, akinek a kérdést feltettük, megütközve nézett ránk. Ilyet kérdezni Svájcban, az órák hazájában? Ez legalább olyan elképesztő, mintha egy szabolcsi almáskert közepén arról faggatnánk az odavalósiakat, hogy milyen ízű az a piros és gömbölyű, ami az ágakról csüng lefelé...

Persze a hasonlat sántít, mert a svájciak az órákat nem eszik, elég ritkán veszik, sokkal inkább eladják. Méghozzá évente 80 millió darabot. A svájci órák a világ minden táján egy nyelven „beszélnek" — nem úgy, mint maguk a készítőik. Az államszövetségnek négy hivatalos nyelve van: a német, a francia, az olasz és a retoromán. Mi viszont magyarul válthattunk szót Genfben Peter Daviddal, a nemzetközi gyermekév titkárságának munkatársával.

Peterrel — akinek szülei a húszas években hagyták el Magyarországot — Budapesten, a nemzetközi gyermekév alkalmából rendezett fórumon találkoztunk először. Akkor is, most is a gyermekév ügyében munkálkodott. Konferenciákat, ankétokat, kiállításokat rendez, a gyerekek ügyéért kardoskodó újságot ír és szerkeszt. Hat nyelven beszélő, kedves, művelt, sokoldalú ember.

Peter javaslatára rövid városnézésre indultunk. Barátságos, rendkívül nyugodt emberek sétálgattak az utcákon. Nyugalmuk több évszázados: Svájcban 1486 óta nem volt háború! Nem véletlen, hogy Genfben van a Nemzetközi Vöröskereszt központja, s talán a vöröskereszt emblémája is a svájci zászló sugallatára született, de fordított színekkel. Az pedig végképp nem véletlen, hogy éppen itt, a Népszövetség húszas években épült palotájában kapott helyet az Egyesült Nemzetek Szervezetének európai központja.

OROSZ ÉS ANGOL NYELVEN

Az ENSZ-palota felé vettük az irányt. A nagy forgalmú sugárúton százával suhantak a gépkocsik. Már régóta furdalt bennünket a kíváncsiság, hogy mit jelenthet a svájci autók CH országjelzése?

— A „c" franciául, olaszul és retorománul a „confédération" — államszövetség — szó első betűje — mondta Peter. — S hogy a „h" honnan származik? A mai Svájc területén az ókorban kelta törzsek éltek. Egyiküknek, a helvét törzsnek nevéről hívják az országot számos nyelven Helvetiának.

Hamarosan hasznát vehettük saját nyelvismeretünknek is. Megálltunk az űrhajósok égre törő emlékműve előtt, amelyen orosz és angol nyelvű felirat hirdeti: legyen béke, s akkor szabadon szárnyalhat az ember a végtelen felé.

Peter az ENSZ-palota bejáratához kalauzolta csoportunkat. A biztonsági őr feszes vigyázzállásban tisztelgett, mi pedig csak most kezdtük el felfogni, hogy hol vagyunk. A nemzetek palotája! Az ülésterem, a fehér márvánnyal borított díszfolyosó... Hiszen itt nap, mint nap olyan emberek járnak, akiknek nevével tele van a világsajtó! Ezek az emberek — államfők, külügyminiszerek, nagykövetek — már sok mindenen vitatkoztak, de abban kivétel nélkül egyetértettek, hogy az emberiségnek mindenben a legjobbat — elsősorban békét és kenyeret — kell biztosítania a gyerekek számára. Az ENSZ közgyűlése határozott arról is, hogy az idei év a gyermekeké legyen.

S mindezért a magyar diplomaták is rendkívül sokat fáradoznak. Hazánk képviselői részt vesznek az UNICEF (az ENSZ oktatásügyi, tudományos és kulturális intézménye) munkájában. De részt vállalunk a WHO (Egészségügyi Világszervezet), a FAO (Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet) feladataiból is, azért, hogy javuljon Földünk népeinek egészségügyi, illetve élelmiszerhelyzete.

MINDEN MÁSODIK GYEREK...

Fél perc sem telt el, s a gyorsliften már az épület legfelső emeletén voltunk. A következő fél percben csapatunkat közrefogta két pincér, és a teraszon levő étteremhez kísért bennünket. Alattunk volt Genf, a tóban elhelyezett hatalmas

szökőkút, előttünk pedig egy terülj-terülj asztalkám.

— Ezt a ráksalátát kóstoljátok meg! — biztatott Peter.

Kóstolgattuk, de alig csúszott le torkunkon a falat. Az előbb olvastuk el az ENSZ-statisztikát: napjainkban 40 millió ember tengődik az éhhalál szélén, s közülük minden második gyerek...

Van még mit tenniük az ENSZ-ben dolgozó diplomatáknak. Minket ennél szerényebb munka várt: Genf elővárosában, Pregnyben felkerestünk egy olyan iskolát, ahová nemcsak svájci, hanem japán és koreai gyerekek is járnak.

— Nincs ebben semmi különös — mondta André Fischer számtantanár. — Genfben ugyanis sokkal kevesebb svájci él, mint külföldi. A diplomaták, ENSZ-alkalmazottak évekig laknak itt családostul, közülük sokan itt telepednek le.

VAKÁCIÓ – ÉVENTE ÖTSZÖR

A svájci iskolarendszer is a soknemzetiségre épül. A gyerekek hivatalosan két nyelvet tanulnak, de legalább hármat tudnak. Érthető, hiszen ha átmennek egy másik kantonba (megyébe), furcsa lenne, ha nem értenének szót a saját honfitársaikkal. Az is érdekes, hogy a kisebb iskolákban nincs igazgató. André intézi az adminisztrációs ügyeket, de „rangja" ugyanaz, mint kollégáié: vagyis pedagógus. Meglepődtünk azon is, hogy náluk csütörtökön egyáltalán nincs tanítás, és évente ötször van vakáció: egyebek között például februárban. Vajon miért pont akkor? A kérdésre a tízéves Francois Cathrein, válaszolt:

— Azért, mert Svájcban február a legszebb hónap. Ilyenkor a hegyekbe megyünk kirándulni, és úgy is hívjuk a szünidőt, hogy sívakáció.

— Hű, az aztán a remek! — tette hozzá osztálytársa, Camille Curchod. — Már néhány jégbarlangot is felfedeztünk. De azoknak a legjobb, akik különben is a hegyekben laknak, mert ők mindennap sítalpon járhatnak be az iskolába.

Camille és Francois még szívesen ecsetelték volna a tél örömeit. Visszakísértük őket az osztályba. A hatalmas, világos tanteremben mindössze tizennyolc gyerek ült. A tágas, szellős padsorok szinte egy-egy mini dolgozószobának feleltek meg. Itt azután könnyű tanulni!

Svájcban a legtöbb iskola ilyen tágas, komfortos. Az évszázadok során jutott elég pénz az építkezésre. Svájc „életéből" kimaradtak a világháborúk. Ma, amikor a Föld államai évente 300 milliárd dollárt költenek fegyverkezésre, aligha lehet kétséges az emberiség számára, hogy mi ér többet: tízezer iskola, ötezer kórház, vagy egy hadihajó.

Az utóbbi ugyanis annyiba kerül, mint az első kettő összesen.

Következik:
A hallgatag öreg hölgy

Szinte mindegyik ház ablakait beborítják a szebbnél szebb virágok

A Genfi-tóban helyezték el Európa egyik leglátványosabb szökőkútját

▲ Ennek az épületnek a felső emeletét bérli ebben az esztendőben a nemzetközi gyermekév titkársága

— Februárban is kapunk egy hét szünetet — mondta a tízéves Francois Cathrein. — Ilyenkor a hegyekbe megyünk

▲ Camilla Curchod feltett szándéka, hogy ha elvégzi az iskoláit, ápolónő lesz

Pregnyben láttuk ▶ ezt a szép, tágas tantermet. Nálunk is van ehhez hasonló

A randevú elmaradt...

A napokban a Puskin mozi melletti falon apró cédulán, azaz apróhirdetésen akadt meg a szemem.

Popzenekar énekesnőt keres. Lányok, akiknek kedve és tehetsége van, jöjjön ekkor és ekkor a Margit-híd aluljárójába. (Lehet, hogy a szöveg nem így szólt pontosan, de lényege ez volt.)

Nem vagyok lány, de azért elmentem, mert kíváncsivá tett a mini plakát. Vajh, hányan jönnek el? Milyen korosztály fog tolongani az áhított mikrofonért? Jönnek-e testőrök a lányokkal? Lesz-e randalírozás? Rendőrségi biztosítás?

Nem jött el senki. Pedig ötven-hatvan lányra számítottunk!

S eljött az a bizonyos péntek. Az aluljáró forgalmas volt, mint mindig, de jelentkező fiatalt, nos, azt alig lehetett látni. Ehelyett jegyzetfüzettel, magnóval felszerelt kollégák várakoztak a telefonfülkék előtt.

Kik vagytok? A Magyar Ifjúságtól, Magyar Nemzettől, Nők Lapjától, Rádiótól... Szó, ami szó, tizenketten voltunk újságírók — jelentkező egy lélek sem. Csendesen álló fiatal párhoz lépek: „Ti nem a hirdetésre jöttetek?"

Fanyar válasz: „De igen! Mi ragasztottuk föl a cetliket a város 54 különböző helyén. Mi várjuk a jelentkezőket!"

— Meséljetek magatokról!

— Mit mondjak? Sándor János kötő-bedolgozó vagyok a Phönix KTSZ-nél. A feleségem itt áll mellettem. Én 24, a nejem 23 éves és van egy gyerekünk. Már régóta szerettünk volna egy zenekart alakítani. Két gitáros, egy dobos és egy énekesünk van. Kellene még egy énekesnő.

— Az eszetekbe sem jutott, hogy újságban hirdessetek, vagy máshol?

— Nem. A fiatalok nem olvassák a lapokat! (?) Jobbnak tartottam inkább így... Olyan ötven-hatvan jelentkezőre gondoltam.

— Látod, senki sem jött el, hogy az alakuló Seans zenekarodhoz szerződjék. Nem keserít el?

— Nem. ORI-val nem kezdek, csalódtam, talán valamelyik énekesstúdióból megszerzünk valakit. Azt ígérték, ha összeállunk, akkor az Európa étteremben muzsikálhatunk.

Igen, kedves, rokonszenves Sándor házaspár! Egy kötő-bedolgozó nem kereshet rosszul. Gitározni, dobolni — akár műkedvelő, akár profi szinten — szintén jó dolog. De a fiatalokat aluljáróba toborozni 1979-ben, slágerénekesnői hivatásra — nos, ez nem vált be. Ugye, nem haragszanak, ennek a sikertelenségnek örültünk!

F. G. J.

Szerencsém is volt... MONYÓK GABI

– Eladni, vagy előadni? Ez volt a kérdés néhány évvel ezelőtt, amikor utoljára a Pajtásnak nyilatkoztál.

– Valóban, a Ki mit tud megnyerése után még saját kislemezemet árulhattam, mint lemezbolti eladó. Ma már „csak" énekelek, de ez olyan hivatás, ami egész embert kíván, méghozzá soksok tanulás és gyakorlat után.

– A közelmúltban a Fiatalok órája című televíziós műsorban mégis arról énekeltél, hogy „Nem kell a boldogságért hosszú útra menni".

– Az már félig maga a boldogság, ha az ember azt csinálhatja, amihez a legtöbb kedve van.

– A legfiatalabb hallgatók nagyon kedvelték az Ezüstkék autó című számodat.

– Sok levelet kapok azóta is ettől a korosztálytól, ebből a kislemezből több mint 50 ezer példányt adtak el. Szerencsém is volt, mert a lemez másik oldalán Ihász Gábor nagyszerű slágere volt hallható, a Múlnak a gyermekévek. Egyébként a legújabb dalom ugyancsak az ő szerzeménye.

– Válaszolsz a hozzád érkező levelekre?

– Néhány hónap lemaradásom van, de mindenkire sort kerítek. Egyébként remélem, hogy két új rádiófelvételem tetszik majd a tizeneéveseknek, Schöck Ottó „Te voltál a legszebb tévedésem" című szerzeményére gondolok, és Szigeti Ferenc kompozíciójára: „Amikor annyi jó lehet minden..."

Kép és szöveg: GAÁL ZOLTÁN

PAJTÁS

KEDVES ISMERŐS

NÉZZÜK MEG EGYÜTT!

Ülünk a színházban, és míg kezdődik az előadás, tekintetünkkel a berendezett színpadot pásztázzuk. Halkan kuncogunk, milyen furcsa, hogy belátunk abba a szobába. Olyan, mintha nem lenne meg az egyik fala. Hirtelen sötét lesz, elkezdődik az előadás.

Akár rossz a darab, akár jó, hazafelé menet eszünkbe jut sok részlete, elgondolkozunk, mi hogyan volt. Másnap is töprengünk rajta. Kialakul a véleményünk. Jó lenne elmondani, leírni, megbeszélni.

Pontosan erre kérünk benneteket! Nézzünk meg „együtt" egy színházi előadást!

Véleményt mondani csak bátran érdemes. Ezért ne titkoljátok el kedvezőtlen tapasztalataitokat sem! Magatokra hallgassatok, ne változtassátok meg már kialakult véleményeteket.

Elsőként egy kifejezetten gyerekeknek szánt színdarabbal kezdjük.

SZÓLÍTS VIOLÁNAK!

Így szól a titokzatos vendég Bencéhez, Juhász István: „Egy szívdobbanás fele" című darabjában, melyet nemrég mutatott be Nyilassy Judit rendezésében a Budapesti Gyermekszínház. A darab töretének röviden ez: Az ötödikes Bencét — édesanyja halála után — három férfi neveli: a nagyon elfoglalt Apuka, a mindig türelmetlen Bácsi, és a háztartás gondjait viselő Tatus. A családban mindenki kötelességének érzi, hogy a gyerek tanulásával

A HÁROMFALÚ SZOBA

TATUST UNNEPLI A BÁCSI, (MÓNI OTTÓ) BENCE (AMBRUS ASMA) ÉS APUKA (PERLAKI ISTVÁN)

A MEGÉRTŐ VIOLA: MIKLÓSY JUDIT

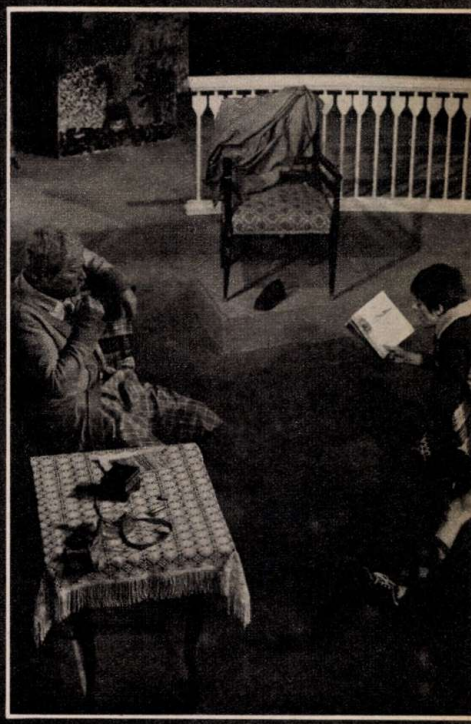

AZ OTTHONI FÖLDRAJZÓRÁN A TATUS A TANÁR

foglalkozzék. Nincs még egy tanuló, aki otthon annyi segítséget kap.

Bence mégis majdnem mindenből bukásra áll. S mikor osztályfőnöke leleplező látogatása miatt a legnagyobb veszély fenyegeti, valaki betoppan hozzá váratlanul, hogy segítséget nyújtson. Violát, a furcsa jövevényt azonban a családból senki más nem látja, hallja, csak Bence. Ez már hasonlít a csodához! Vagy a titokzatos vendég csak a fiú képzeletében él? Először Apuka érti meg a helyzetet: Bencének ráfigyelő, szerető, valódi apára van szüksége, nem pedig pót-tanárra.

HIHETŐ CSODA

Bármennyire is valóságosnak tűnik a színpad berendezése, látjátok a képeken is: az ablakot csupán egy ablakkeret jelképezi. Mégis elhisszük, hogy rajta friss levegő áramlik be a szobába, amikor kinyitják. Ez a színház varázslatos játékszabálya. Boldogan fogadjuk el, mert általa átélhetővé válik – ebben az esetben – Bence sorsa.

Ti is így gondoljátok? Várjuk leveleiteket – a darabbal kapcsolatban!

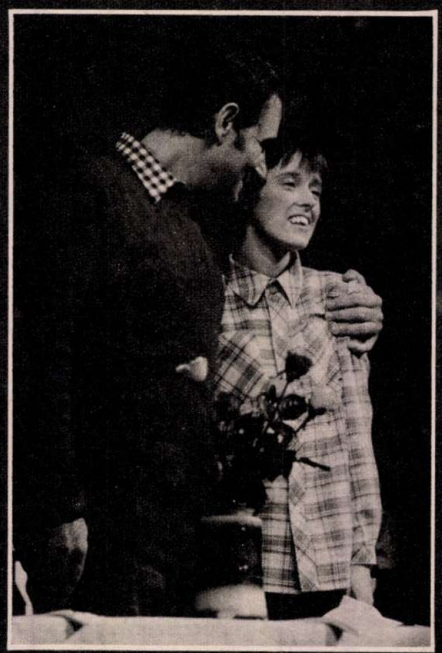

MINT A MESÉBEN: A VÉGÉRE MINDEN JÓRA FORDUL

SOMHEGYI BÉLA

Fotó: GAÁL ZOLTÁN

Könyvespolcodra ajánljuk!

Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat

MESÉK — VERSEK — REGÉNYEK

..... pld. BÁLINT ÁGNES: Labdarózsa – Mesekönyv 24,– Ft

..... pld. DEMÉNY OTTÓ: A tornyos ház – Mesekönyv 16,– Ft

.....pld. Fecskeköszöntő – Gyermekversek a világirodalomból 26,50 Ft

..... pld. ILLYÉS GYULA: Hetvenhét magyar népmese 42,– Ft

..... pld. KORMOS ISTVÁN: A pöttyös zöld lovacska bátyja Reich Károly rajzaival 29,– Ft

..... pld. LÁZÁR ERVIN: A kisfiú meg az oroszlánok – meseregény 10,50 Ft

..... pld. MARÉK VERONIKA: Hol terem a sok gyümölcs? – felelgetős könyv 18,– Ft

..... pld. MOLNÁR FERENC: A Pál utcai fiúk – Regény 16,– Ft

..... pld. MÓRA FERENC: Kincskereső kisködmön 9,– Ft

..... pld. NAGY KATALIN: Vakarcs – Mesekönyv 14,– Ft

..... pld. PÁSKÁNDI GÉZA: A szárnyas bocs – Mesekönyv 18,– Ft

..... pld. PÁKOLITZ ISTVÁN: Kínálgató – Verses képeskönyv 22,– Ft

..... pld. SOLOHOV, M.: A feltört ugar. 1–2. kötet – Regény 30,– Ft

..... pld. SWIFT, J.: Gulliver utazása Lilliputban 7,– Ft

..... pld. SZERAFIMOVICS, A.: Vasáradat – Regény 10,50 Ft

..... pld. ZARABUKA, SZ.: Szavaz az erdő – Képes mesekönyv 34,– Ft

..... pld. UNGER MÁTYÁS – SZABOLCS OTTÓ: Magyarország története 38,– Ft

..... pld. VARGA DOMOKOS: Jó játék a fény, az árnyék 27,– Ft

..... pld. VARGA KATALIN: Mosó Masa mosodája 22,50 Ft

..... pld. ZELK ZOLTÁN: Tollászkodik a tavasz – Képes verseskönyv 38,– Ft

..... pld. ZSOLDOS VERA: Jó kutya voltam – Mesekönyv 21,– Ft

A könyvek megrendelhetők a kivágott és kitöltött hirdetési szelvényen, vagy postai levelezőlapon.

Egyéni vásárlóink részére készpénzfizetés esetén 200,— Ft felett a szállítás költségmentes.

Részletfizetésnél a postaköltséget felszámítjuk. Részletfizetési kedvezményeink: 400,— Ft felett 4 havi, 600,— Ft felett 6 havi törlesztés.

Címünk: **Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat 407. sz. Dél-Balaton Ellátó Központ Siófok Ipartelepi út 8600**

MEGRENDELÉS

Alulírott megrendelem postai szállításra a fenti műveket:
* részletfizetéssel
** készpénzfizetéssel
(A nem kívánt feltétel törlendő)

Kelt.: .....

.....
a megrendelő aláírása

A megrendelő neve: .....

Címe (irányítószámmal): .....

Csak részletfizetés esetén töltendő ki:

Szül. hely, év: .....

Anyja neve: .....

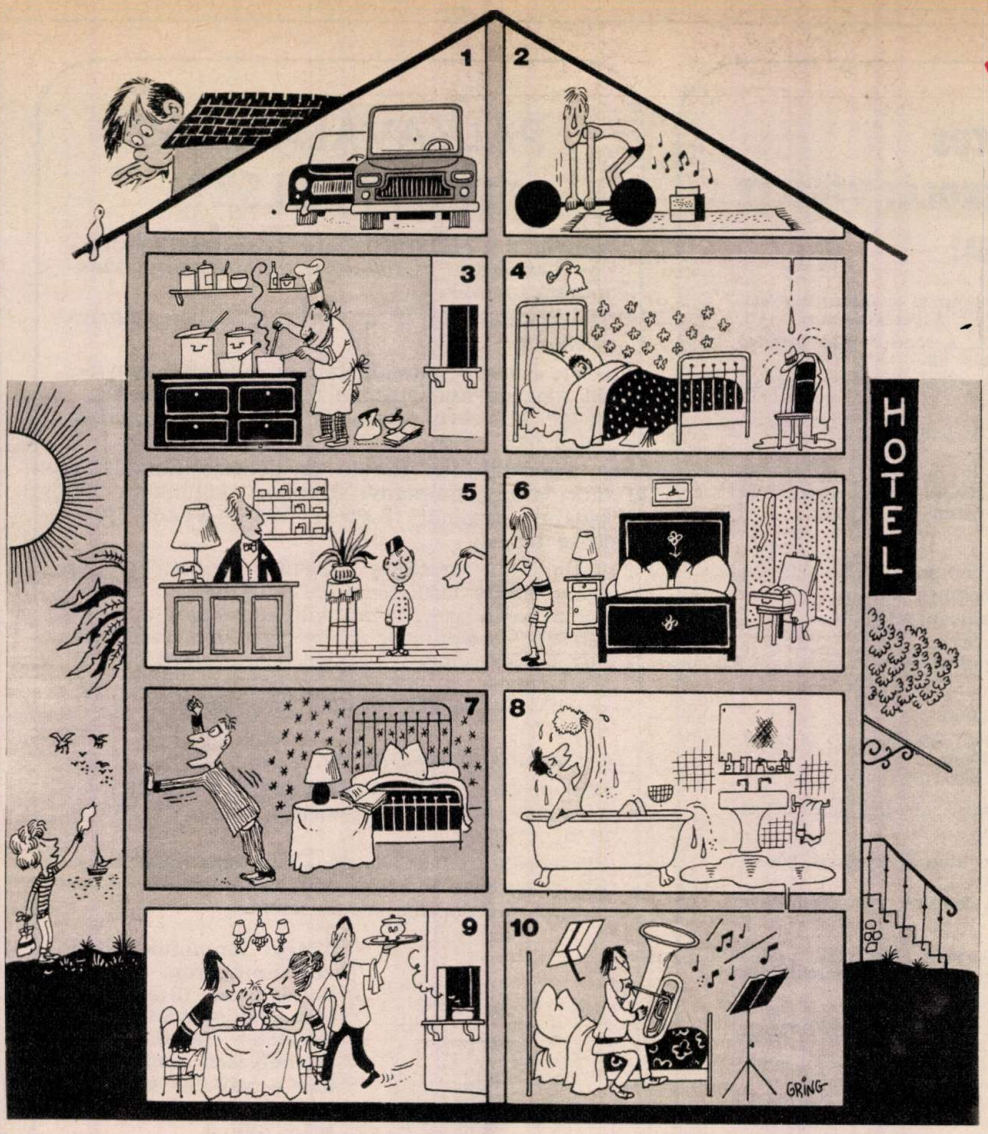

A RAJZON LÁTHATÓ szállodának valamennyi szobáját elfoglalták már a vendégek. A szobák jelenlegi elrendezése azonban semmilyen logikát nem követ. Próbáld mind a tíz szobát a „megfelelő" helyre tenni!

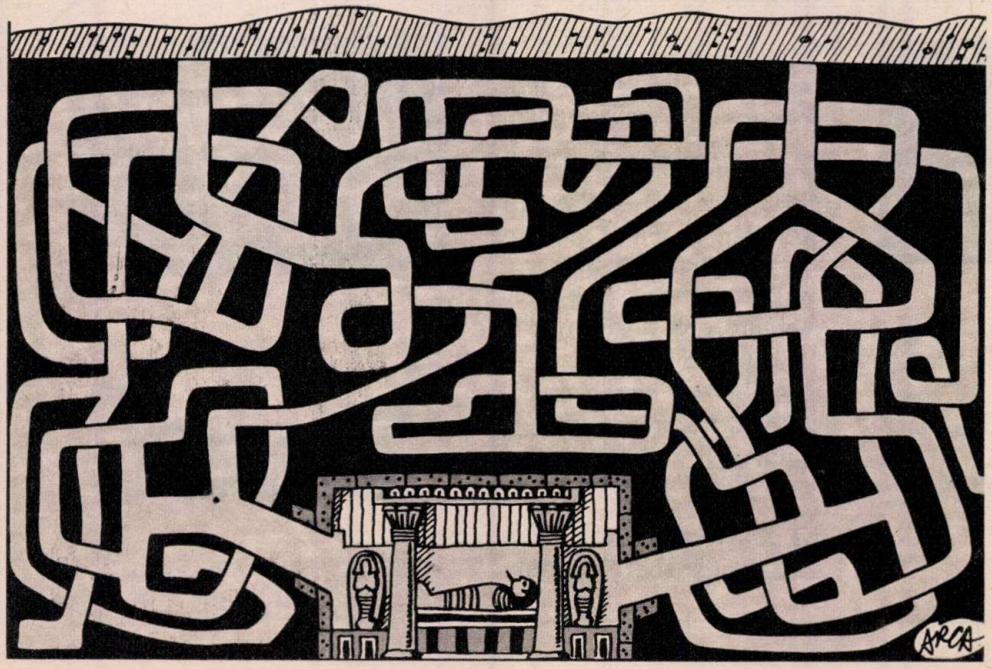

BETŰREJTVÉNYEK

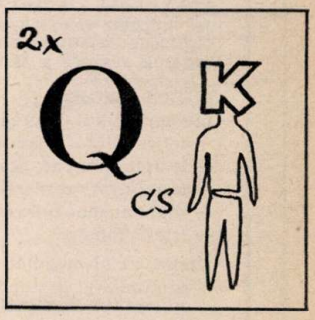

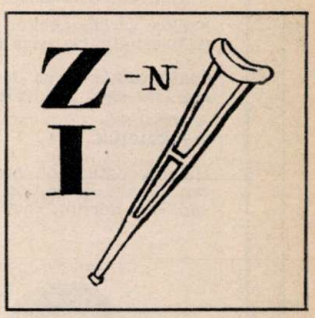

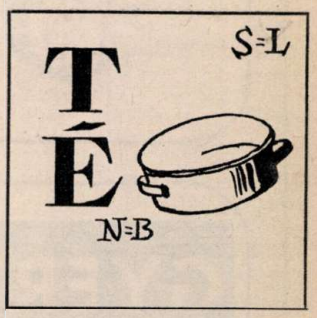

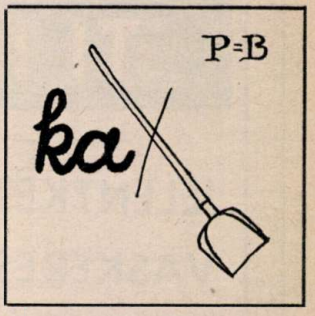

AZ ÚT a piramis belsejébe vezet. Igen ám, de melyik?

MOST 8. OSZTÁLYOS ÉS ÁLTALÁNOS ISKOLÁT VÉGZETT LÁNYOK FIGYELEM!

Gyárunk 1959 óta képez fonóipari szakmunkásokat, a tanulólányok, a dolgozóink megelégedésére.

A szakmunkásképzés 2 éves. A fonó munka minden gépére szakmunkás-képesítést ad.

Felvételt nyerhet minden egészséges 14—17 éves, általános iskolát végzett lány.

A tanítás 1980. szeptember 1-én indul.

FELVÉTELI VIZSGA NINCS!

Jól képzett nevelők, tanárok és gyakorlati oktatók segítséget nyújtanak a szakmát szerető, szorgalmas tanulók részére a sikeres vizsga letételéhez.

JUTTATÁSOK:

kivétel nélkül ingyenes a két tanév teljes idejére:

— teljes ellátás (napi háromszori étkezés),
— leányotthonban (kollégiumban) lakás,
— tankönyv, tanszerek,
— munkaruha, fejkendő, munkacipő,
— iskolaköpeny.

Ezeken felül megilleti a tanulót:

— tanulmányi ösztöndíj: havi 350—560,— Ft (a tanulmányi eredménytől függően),
— szociális ösztöndíj: havi 500,— Ft.

Ezeket az összegeket teljesen szabadon, saját céljaira használhatja fel a tanuló.

Szakmunkásvizsga letétele után a kereseti lehetőség 2800—3600 Ft között van.

A részletes tájékoztatókat kérésre postafordultával megküldjük.

Ha úgy határozol, hogy hozzánk jössz szakmunkástanulónak, akkor a „Továbbtanulási jelentkezési lap"-ra, kérjük, ezt írd:

„FONÓ SZAKMA"
PFV LŐRINCI GYÁR
A jelentkezési lapot kérjük, hogy
PFV LŐRINCI GYÁR
SZEMÉLYZETI ÉS OKTATÁSI OSZTÁLYÁRA,
BUDAPEST,
GYÖMRŐI ÚT 85—91.
1183 címre küldd.

PÁLYAVÁLASZTÁS ELŐTT ÁLLSZ?

Vállalatunk az 1980/81. tanévre felvesz kőfaragó, épületszobrász és műkőkészítő szakmákra szakmunkástanulókat.

Tanulmányi idő: 3 év, érettségizettek számára másfél év.

I—II. évben a tanulók tanulmányi eredményüktől függően ösztöndíjban részesülnek 190—440,— Ft-ig. III. éves tanulóink teljesítménybérben dolgoznak.

A kiemelkedően tanuló és dolgozó fiatalokkal társadalmi tanulmányi szerződést kötünk. A társadalmi ösztöndíj összege: 250,— Ft-tól 350,— Ft-ig terjed.

Vállalatunk országos jellegű, munkáinkkal az egész ország területén találkozhattok.

Kiemelkedő szerep jut vállalatunknak a nevezetesebb középületek építésében, illetve műemlékek felújításában, átépítésében. Munkáink közé tartozik: a METRÓ, Budavári Palota, Országház, a fertődi kastély stb. építése, felújítása.

Szakmáink képzési helyei:

Budapesten a 36. sz. Bokányi Dezső Szakmunkásképző Intézetnél, Budapest XIV., Várna u. 21/B.

Pilisvörösváron a 206. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézetnél, Pilisvörösvár, Rákóczi u. 8., valamint vállalatunk süttői telepén.

Vidéki tanulóink részére mindhárom helyen kollégiumi, illetve teljes ellátást biztosítunk. Részletes felvilágosítást személyesen vagy írásban a vállalat személyzeti és oktatási osztályán adunk.

Címünk: Budapest V., Báthory u. 12.
Telefon: 111-287

GYERTEK TI IS!

JELENTKEZZETEK VÁSKERESKEDŐ TANULÓNAK!

A tanulmányi ösztöndíjon felül havi 250,— Ft társadalmi ösztöndíjat is fizetünk.

A tanulók részére napi 1,— Ft térítés ellenében ebédet, valamint ingyen munkaköpenyt, tankönyveket és füzeteket, évente egy alkalommal díjmentes üdültetést, tanulmányi kirándulást, s vidéki fiútanulók részére ingyenes tanulóotthoni ellátást adunk.

Az utolsó évben a tanulók szakmunkásbért kapnak.

JELENTKEZÉS:
a VASÉRT Vállalat személyzeti osztályán,
Budapest
VIII., Üllői út 32. I. 8.
Telefon: 138-882

VASÉRT

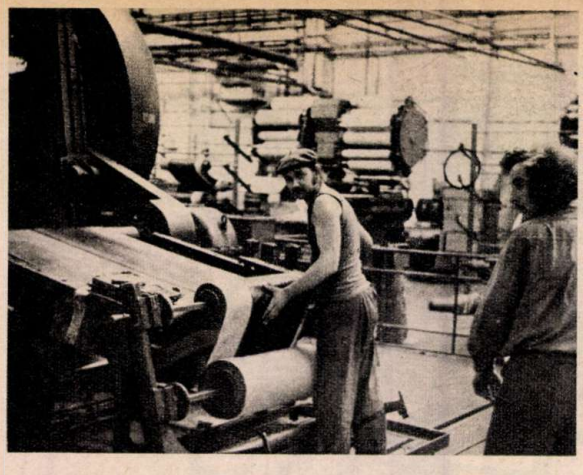

SZABOLCS-SZATMÁR MEGYEI FIATALOK FIGYELEM!

A nyíregyházi Taurus Gumigyár szeretettel vár benneteket GUMIGYÁRTÓ szakmunkástanulónak. A rohamosan fejlődő, modern technológiával dolgozó gyárunkban szükség van jó szakmai felkészültségű, elméleti és gyakorlati tudású szakemberekre. Tanulóidő: 3 év.

Tanulóink a tanulóidő alatt havonta évfolyamtól és tanulmányi eredménytől függően 110—650 Ft-ig terjedő ösztöndíjat kapnak. Ezen kívül 350—450 Ft-ig terjedő összegben társadalmi ösztöndíjat is fizetünk részükre.

Nyári szakmai gyakorlatuk idején a legkiválóbb tanulóink gyárunk költségén 20 napot az NDK-ban töltenek.

Az elméleti képzés Nyíregyházán a 107. sz. „Mező Imre" Szakmunkásképző Intézetben, a gyakorlati képzés pedig gyárunk tanműhelyében és üzemeiben folyik.

Végzett tanulóinknak lehetőséget nyújtunk a továbbtanuláshoz.

Taurus

Érdeklődni és jelentkezni lehet:
TAURUS GUMIGYÁR SZEMÉLYZETI ÉS OKTATÁSI CSOPORTJÁNÁL
4400 Nyíregyháza, Derkovits u. 107.

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

Tudjátok-e, hogy a szép színes varró- és kézimunkacérna előállításához jó minőségű fonalra van szükség?

A fonás az emberiség egyik legősibb mestersége. Ma már azonban a fonalat nem rokkán, hanem szakmunkások modern, nagy teljesítményű gépeken, korszerű üzemben állítják elő.

Általános iskolát végzett lányokat 3 év alatt FONÓ szakmára képezünk ki, fiúkat pedig textil- és ruházati-ipari gépszerelő szakmára.

Három nap elméleti oktatás az iskolában, három nap gyakorlati a **PFV ÚJPESTI CÉRNAGYÁRÁBAN.**

Figyelmedbe ajánljuk a következőket:

PFV. ÚJPESTI CÉRNAGYÁR
személyzeti és oktatási osztály, Budapest, Váci út 91. 1044

- **A tanulmányi eredménytől függően a tanulóbér 350—560,— Ft.**
- **Az ösztöndíj: 500,— Ft.**
- **Ingyenes kollégiumi elhelyezés (lakás és háromszori étkezés!);**
- **tankönyvek, tanszerek;**
- **munkaköpeny, iskolaköpeny;**
- **diákbérlet;**
- **hazautazásnál évente 6 alkalommal 50% utazási kedvezmény.**

Szakmunkásvizsga után jó kereseti lehetőséggel alkalmazunk.

Korszerű, új leányotthonunkban szállásról is gondoskodunk. A továbbtanulást segítjük és ösztönözzük.

Kérjük, hogy továbbtanulási lapjaitokat a gyár címére küldjétek.

Az autót ma már nem tekinthetjük egyszerűen technikai találmánynak, hiszen jócskán átalakította életünket. Gondoljuk meg: a világ ipari termelésének negyven százaléka szolgálja az autógyártást. A gépkocsi rohamos fejlődésében, tökéletesítésében, térhódításában a versenyek játszották a főszerepet. Az autózás története nem más, mint versenyek története.

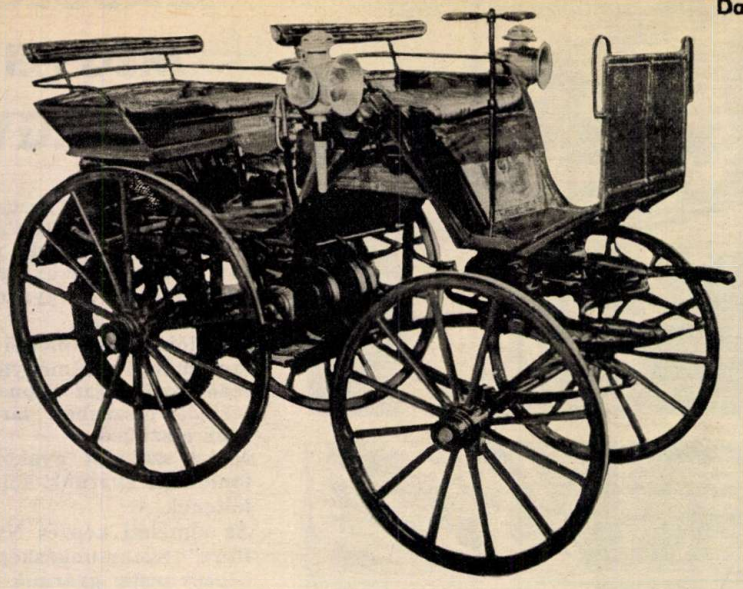

Daimler első autója, amely 1887-ben indult útjára

BENZ MAMA

TITKOS TÚRÁJA

Vigh Endre, az ötvenes-hatvanas évek Pannónia versenymotorjainak atyja, a hajtórúd nélküli motor magyar feltalálója szokta évődve mondani: *„Édes fiaim, eredendően új motort mérnök még nem talált fel. Feltalálni a gyakorlati emberek szoktak. Mechanikusok, technikusok, szerelők."* És ebben bizony igaza van. A katona *Rivas*, a fizikatanár *Barsanti*, a pincér *Lenoir*... Nem éppen mérnökök.

A NEGYEDIK ÜTEM

Az 1867-es párizsi világkiállításon Lenoir nagy sikert aratott motorjával. Ez volt az utolsó láncszem, amelynek kapcsán a mai négyütemű, belsőégésű motor megszületett.

A német *Miklós August Otto* Holzhausenban született. 1853-ban Otto, bátyja segítsége révén Kölnben, egy gyarmatárunagykereskedésben dolgozott, és élvezte bátyja segítségét abban is, hogy szenvedélyének hódoljon. Kereskedő lévén, ez a szenvedély természetesen valami egészen más volt

A világ első benzinmotoros gépkocsija, 1886-ban pöfögött végig Mannheim utcáin. Készítette: Benz

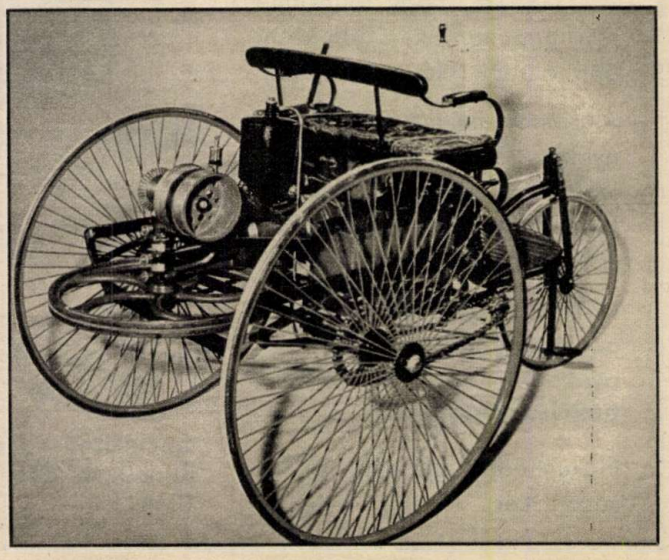

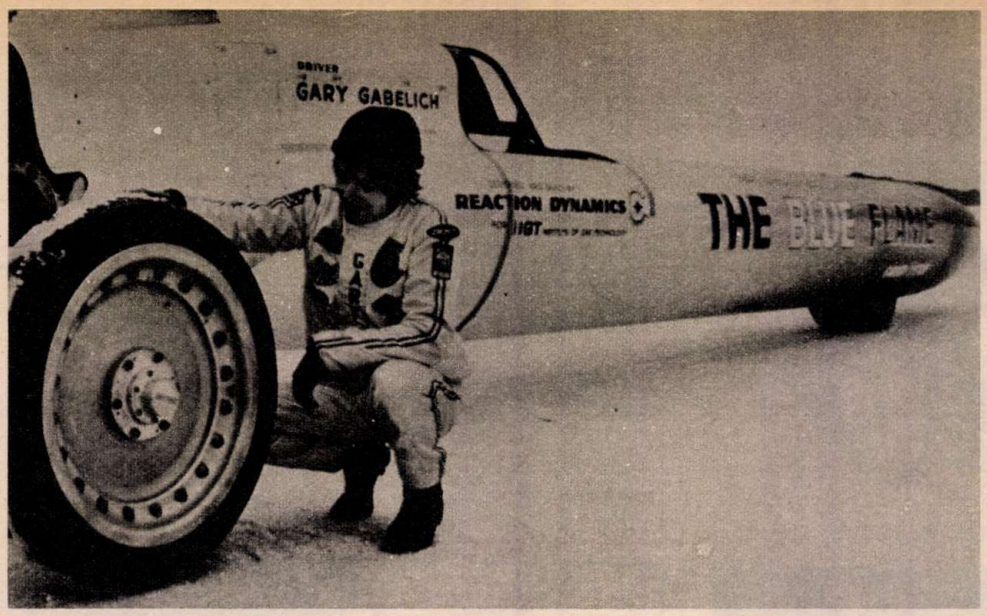

A „LÓ NÉLKÜLI KOCSITÓL" A FORMA I-IG (2.)

Az első autók még kerékpárokkal versenyeztek. Gary Gabelich 1970-ben, a világon elsőként, túlszárnyalta az 1000 km-es sebességet

— a motor. Mégpedig Lenoir gázmotorja, amelyből épített egy modellt, hogy tanulmányozhassa rajta működési elvét.

Nem nézelődött hiába. *„Azonnal felötlött bennem* — írja naplójában —, *hogy a gyújtásnak akkor kell bekövetkeznie, amikor a dugattyú a felső holtponthoz ér."* Ez és még további felismerések vezették arra, hogy saját motorjánál beiktassa az addig nem létező „negyedik ütemet", a sűrítést. *„Anynyira biztos voltam a dolgomban* — írja visszaemlékezéseiben —, *hogy azonnal egy négyhengeres motor tervét vetettem papírra, ahelyett, hogy egy hengerrel kísérletezgettem volna."* A motor el is készült Zons műhelyében, és még abban az évben, 1862-ben szét is rázta, össze is törte magát.

ÁDÁZ VERSENY

Tizenhárom évnek kellett ezután még eltelnie ahhoz, hogy az akkor már gázmotorgyáros Otto (a Lenoir-féle motort gyártotta), aki felkérte a főmérnöki teendők ellátására *Gottlieb Daimlert*, ismét visszatérjen eredeti elképzeléséhez, és most már megépítse négyütemű motorját.

Otto új motorjának születési dátuma: 1876. május 9.

Csaknem pontosan tíz évre rá, 1886. július 3-án pöfögött ki Mannheim utcáira *Karl Benz* a maga készítette motorkocsijával, a világ első autójával.

Csakhogy Benz kocsiját nem négy-, hanem kétütemű motor hajtotta. *„Ez a kocsi már magán viselte az autó jegyeit, bár elöl egy, hátul két kereke volt, s ezek a kerekek sokban hasonlítottak egy bicikli kerekeihez"* — jegyzi fel róla az autótörténet.

És amíg mindez Mannheimben történt, addig Gottlieb Daimler Kannstadtban éppen azzal volt elfoglalva, hogy *Wimpf* kocsigyártó mesternek elmagyarázza, milyen kocsit is kíván rendelni nála, amibe beépítheti saját tervezésű motorját. Wimpf úr kiváló munkát végzett, így aztán 1887 márciusában útjára indulhatott az első Daimler-motorkocsi is. Megjegyzendő azonban, hogy Daimlert előbb a motorbicikli ötlete foglalkoztatta, épített is egyet bemelegítésként az önjáró kocsi előtt.

Az évek távlatából hajlamosak lennénk azt gondolni, hogy az autó eme két feltalálója valami ádáz versenyben volt egymással, és kölcsönösen igyekeztek egymástól ellesni a titkokat, s megelőzni a másikat. Az igazság viszont ezzel szemben az, hogy a két jeles férfiú, akiknek neve a mi tudatunkban már örökre összekapcsolódik, Daimler és Benz, az életben személyesen soha nem találkoztak.

„FAFEJŰ"

Érdekes viszont, hogy Miklós August Ottót nem érdekelte igazán a saját motorja. Feltalálta — de kereskedő, gyáros lévén, neki elég volt az, hogy jól megy az üzlet a régebbi

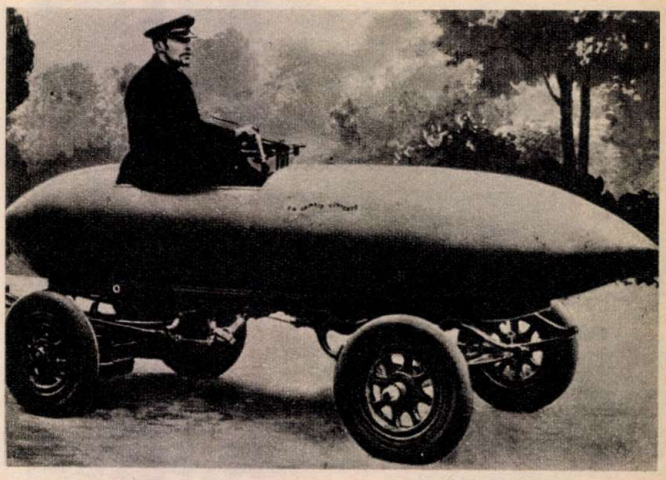

Camille Jenaty nevéhez fűződik a 100 km-es „álomhatár" elérése

motorok gyártásával. Daimlert viszont izgatta a dolog, és izgatta fiatal felfedezettjét, *Wilhelm Maybachot* is. Ők mindenáron autót akartak építeni. Otto egyik levelében „Fafejű sváb"-nak titulálta Daimlert és így írt: *„Mi ketten olyanok vagyunk, mint a víz és a tűz, soha nem élhetünk békében. Más az érdeklődésünk, és talán jobb lenne, ha mindketten követnénk a magunk útját."* De mégsem Otto, a tulajdonos, hanem Daimler, a főmérnök szakított, és látott neki Maybachhal az autógyártásnak.

De külön-külön Benz is és Daimler is a franciákkal kötött üzletet. Roger—Benz néven Franciaországban is kezdték gyártani a Benz-féle motorkocsit, és 1891-ben *Peugeot* és *Panhard* urak megvették a Daimler-féle motort, hogy azzal építsenek saját elképzeléseik szerint autót. Az első autóprospektust Benz adta ki 1888-ban, és ebben nem mulasztotta el felhívni a szíves érdeklődők figyelmét arra, hogy: *„A motorkocsi üzembentartója megtakarítja a kocsis, valamint a lótartás valamennyi, egyébként tetemes költségeit."*

Benz szívesen autózott egyedül, Daimler viszont úgyszólván soha sem ült a kormányhoz. Inkább a fiával, vagy Maybachhal vitette magát. Az első igazán komoly túrát azonban nem eme jeles férfiak tették meg az automobilon. Sőt, nem is férfi volt az illető. Hanem egy háziasszony: *Bertha Benz*. Karl Benz felesége. És természetesen a férje tudta nélkül.

Dávid Sándor

(Következik: Az első Grand Prix)

TÖPRENGŐ

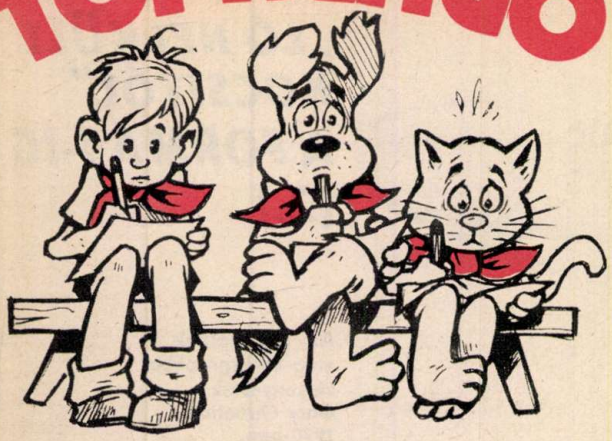

A KÉT RAJZ között 12 eltérés látható. Melyek ezek?

NEVEK A KOTTÁBAN

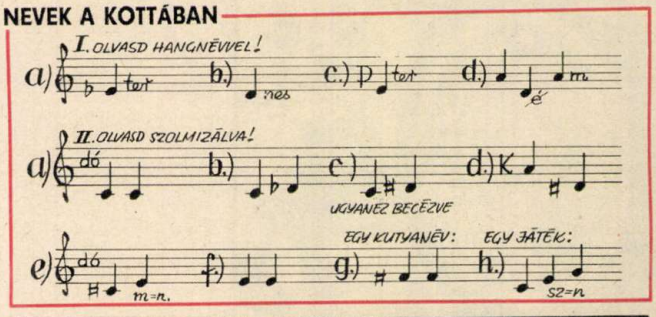

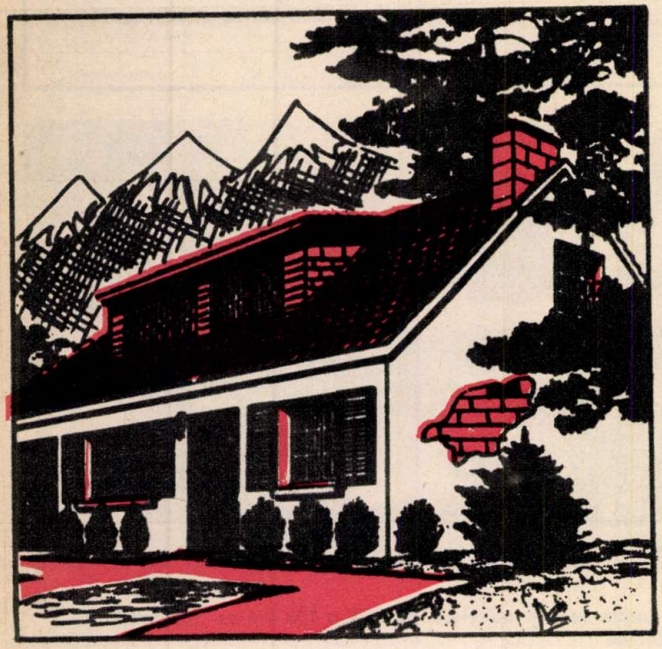

A 27. SZÁM MEGFEJTÉSEI

Keresztrejtvény: „Itt van az ősz, itt van újra". **Repülőút:** 5-ös Moszkva. **Fényképezőgép:** N. **Az ismert:** Igen. **Házépítés:** 1—F, 2—D, 3—E, 4—A, 5—G, 6—C, 7—B. **Hol a papám:** I.

NYERTESEK

A 26. szám rejtvényeinek megfejtéséért jutalmat kapnak: Szabó Piroska, Szikszai Adrienne, Varga Katalin, Budapest; Ágoston Orsolya, Kaposvár; Benke Zsuzsanna, Kiskorpád; Bíró Katalin, Tiszaföldvár; Hajzer Lajos, Pécs; Kelemen Ildikó, Lengyeltóti; Klam Gábor, Soltvadkert; Lengyel Judit, Szombathely; Montskó István, Miskolc; Németh Tímea, Beremend; Nyilas László, Győr; Pusztai Erika, Tolna; Somogyi Szilvia, Zalaerdőd; Szabó Anikó, Püspökladány; Szalay Andrea, Eger; Tóth István, Kazincbarcika; Tóth Judit, Göd-felső; Turcsán Tímea, Nagykálló.

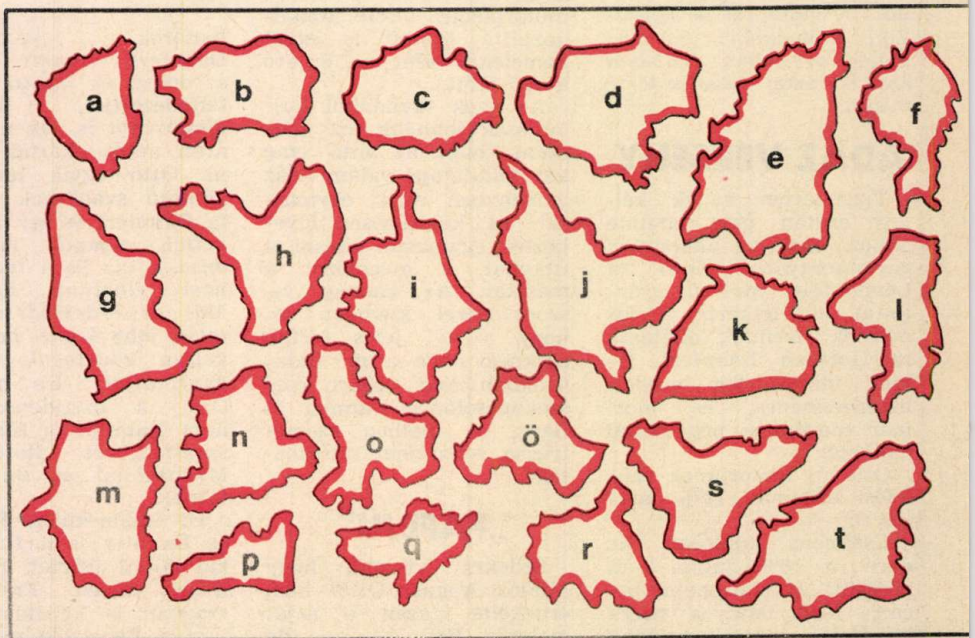

ORSZÁGUNK tizenkilenc megyéje látható a rajzon. Ha megpróbálod ezekből az ország területét kirakni, két rész megmarad. Melyik ez a kettő?

A rejtvények megfejtését csak postai levelezőlapon küldd be!

Ha csak két rejtvényt tudsz megfejteni — és azok jók —, már részt vehetsz a jutalomsorsoláson.

Beküldési határidő: november 14.

VÍZSZINTES: 1. A nagy francia forradalom 1789-ben ennek a párizsi épületnek a lerombolásával kezdődött. 8. Lenin vezetésével alakult meg 1895-ben a „... a munkásosztály felszabadítására" nevű egyesülés. 11. Fejlődik a gyümölcs. 12. Sokat ván a napon, megérzi a bőre. 13. Egyforma betűk. 14. Varrunk vele. 16. Kelet németül (OST). 17. SAZ. 18. Nos kevert betűi. 19. Heyerdahl két hajójának neve. 21. Fegyverét használja. 22. Ezen a napon. 23. József Attila költeménye. 25. Szovjet—orosz biológus (Konsztantyin Mihajlovics). **26. Az 1870-es években ilyen néven bontakozott ki egy mozgalom Oroszországban.** 28. Fényképezőgép márka. 30. Száz fokos a víz. 31. Káté! 32. Lárva. 34. Ételízesítő. 35. A hét vezér egyike. 36. Az egyik nem, többesben. 37. A lenni ige régies alakja. 39. A gyermekeit sirató anya alakja a görög mitológiában. 41. Arany franciául (OR). 42. Titokban megfigyel. 44. Dunakeszivel egyesült helység. **45. Nyolc hónappal a Nagy Októberi Szocialista Forradalom előtt tört ki a ... burzsoá demokratikus forradalom Oroszországban.**

FÜGGŐLEGES: 1. Szinte egyidőben tört ki még az ábrában felsoroltakon kívül Velencében és Pesten 1848-ban a forradalom. 2. Küzdőtér. 3. Zokogó. 4. TKN. 5. Alfa egynemű betűi. 6. Frankel, kiemelkedő munkásmozgalmi vezér személyneve. **7. Az ... burzsoá demokratikus forradalom 1905—07 között volt Oroszországban.** 8. Számnév. 9. Az ezüst vegyjele. 10. Szemfényvesztő, ámító. 15. Papagáj fajta. 17. A női öltözködésben könnyed elegancia. 20. Pipereszappan márka. 21. Betegállományba helyez. 23. Mária egyik beceneve. 24. Különböző zenei hangok. 25. Nagy angol költő, az olasz forradalmi mozgalom résztvevője, a görög szabadságharc hősi halottja. 26. Az angol Miklós (Nicholas) becézve. 27. Sürgető szócska. 29. Ütörő köszöntés. 31. Egy Heves megyei helységből való. 33. Város az NSZK-ban, dómjáról nevezetes. 35. Ki ..., megszélesít. 37. Ötvenkettő, római számmal. 38. Tagadószó. 40. Kirakós egynemű betűi. 42. Egymást követő betűk. 43. Visszaás!

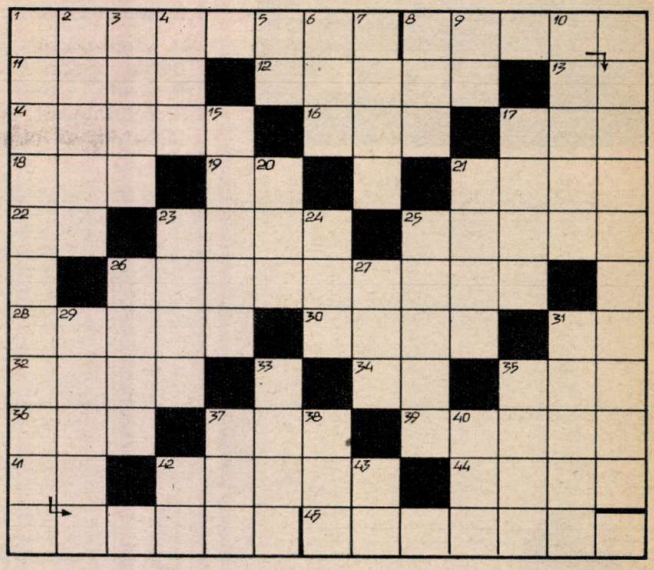

HÁNY ÁLLAT fut a kamion után?

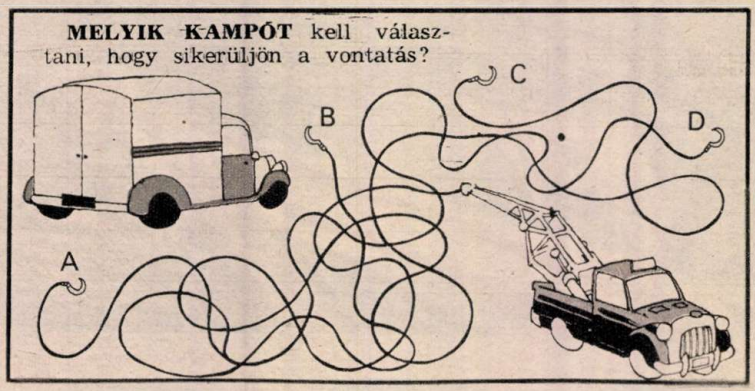

MELYIK KAMPÓT kell választani, hogy sikerüljön a vontatás?

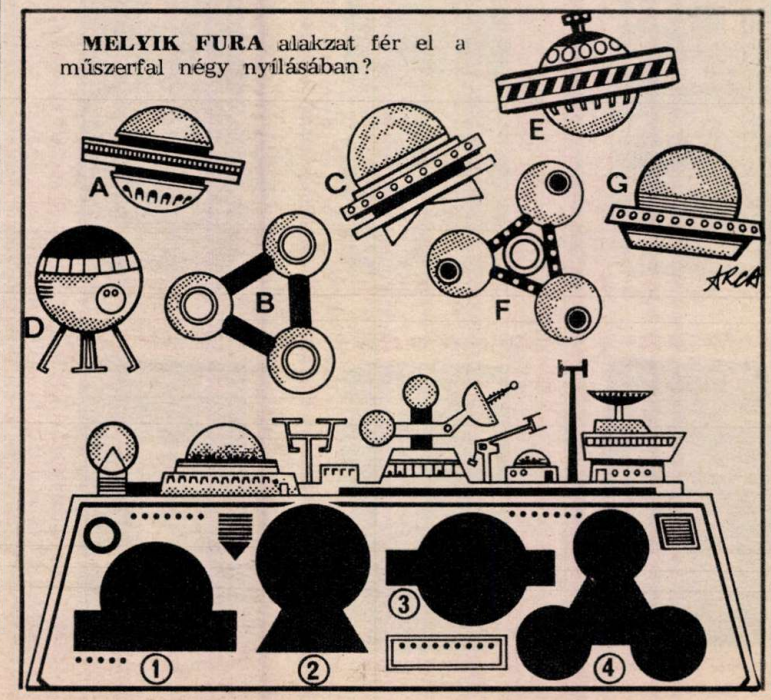

MELYIK FURA alakzat fér el a műszerfal négy nyílásában?

SAKK

Ma nem feladványt közlünk, hanem egy budapesti mesterversenyen játszott játszmából származó hadállást.

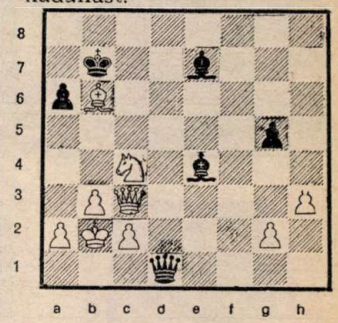

Sötét volt lépésen és itt **Fe4: c2**-t húzta. A világos bábok vezetője pár percnyi gondolkodás után így szólt ellenfeléhez: „Két tisztemet áldozom és megmattollak!" — „Mutasd meg!" — volt a válasz. Világos el is árulta, mi a terve, mire ellenfele kezet nyújtott: elismerte vereségét.

Meg tudjátok-e találni ti is, hogyan képzelte el világos a mattadást? Írjátok meg a mattra vezető lépéseket!

A legutóbb közölt Würzburg-feladvány kulcslépése: 1. **Ve4 a4!** A helyes megfejtők közül könyvutalványt nyertek: Berényi Mónika, Pusztamonostor és Fazekas Zsolt, Viss.

Földeák Árpád

A GYUFÁSDOBOZ „ARCA"

sokféle lehet. Az egyikről kedvenc virágaid mosolyognak rád, a másikon ritka madarakat, vagy éppen a gépkocsik, repülőgépek fejlődéstörténetének egy-egy fejezetét láthatod.

A gyufagyártók a legtöbb országban már régen felfedezték, hogy a szépet és hasznosat hogyan lehet összeegyeztetni. Sajnos nálunk a megváltozott gyártástechnika miatt nehéz helyzetbe kerültek a gyűjtők.

A dobozokról zord alabárdos emberke, netán pácolt hal ajánlja a biztosító, vagy az élelmiszeripar szolgáltatásait. A gyufát még megtalálhatod, a címkéket már csak a hobbyklubokban és a gyűjtőknél, akik szívesen terjesztik a külföldről — többségében a baráti országokból — kapott címkéket.

A baráti országok közül a Szovjetunió adja ki a legszebb címkesorozatokat. Ezek általában 16 + 1 darabból állnak. A tizenhat normál méretű mellett egy — gyakran a családi gyufásdoboz méreténél is — nagyobb kép zárja a sort. A témák változatosak: balett, sport, cirkusz, gépkocsik, találmányok, illetve feltalálók és így tovább. Az itt látható címkék a hős városok sorozatból valók.

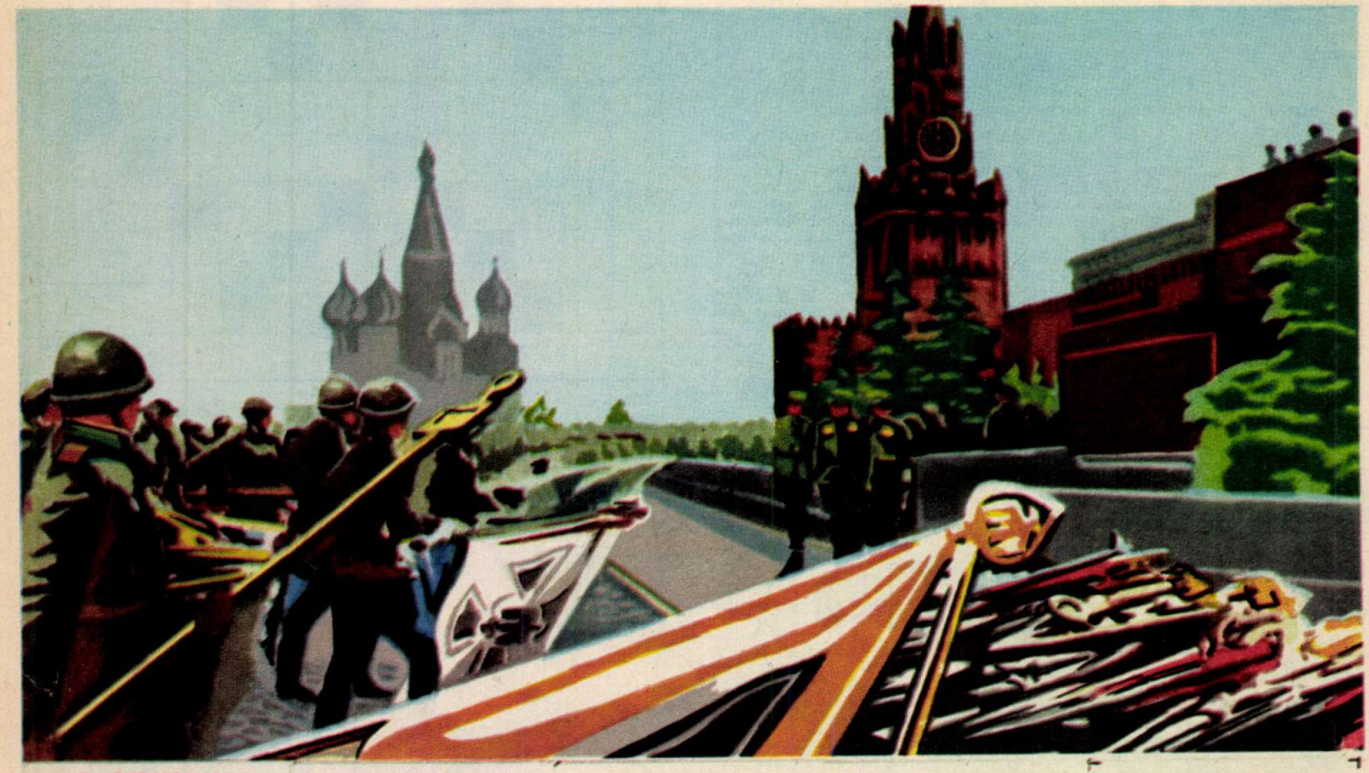

VÍZEN ÉS LEVEGŐBEN

A modellezők szívesen építik meg az óriások mását. Repülőgépek, hajók szelik a levegő vagy a víz tengerét. Némelyik gépet a méreteiért csodáljuk, s van, amelyikre történelmi szerepéért is felnézünk.

Az Auróra modelljét megépítették már fémből, fából, műanyagból, kartonból is. Mindezek iskolákban, úttörőházakban is láthatók, mintát adnak újabb alkotásokhoz.

Fotónkon a műanyag modellkészletből építkező Pamuki Andreát, mellette Rusz Tamást, a Budapest XIV. kerület, Május 1. úti iskola tanulóit láthatjátok. Tomi az atommeghajtású Lenin jégtörő mását is elkészítette már, s Andreának sem ez az első alkotása.

Az utasszállító repülő (Boeing 2707-es) modell mérete is különleges. Hossza 540 centiméter. Mellette eltörpül a rádióirányítású hajómodell, de játszani bizonyára jobban lehet vele.

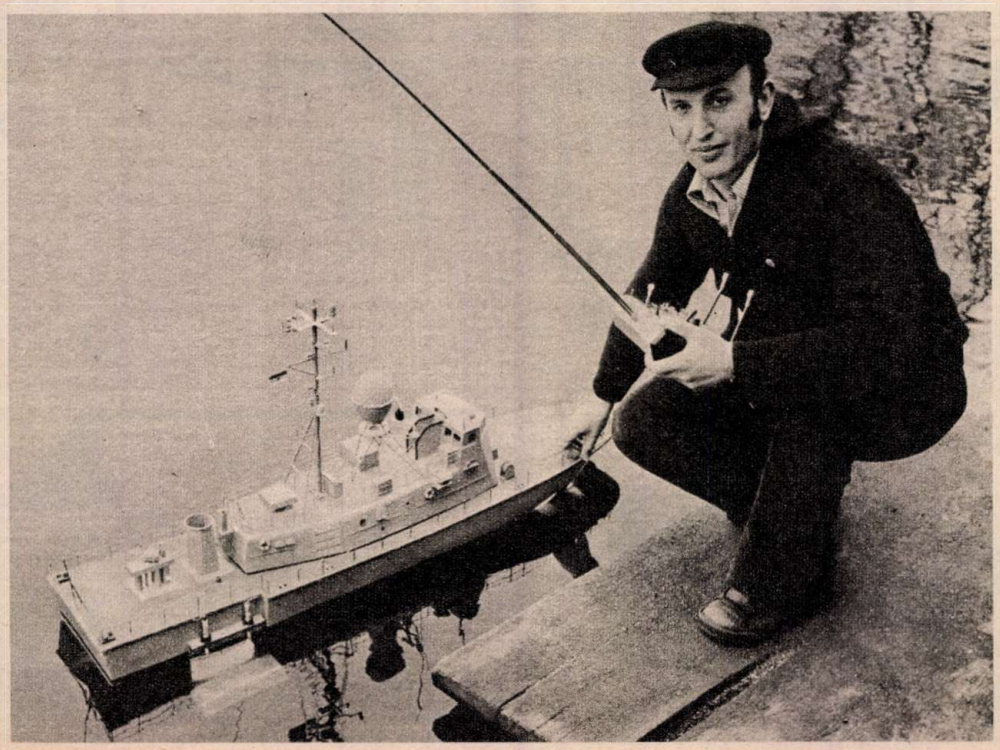

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő:
SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes
FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó:
DR. PETRUS GYÖRGY
igazgató

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987
321-988
321-989

Postafiók:
Bp. 62. Pf. 508. 1397

Kiadóhivatal:
Budapest, Révay u. 16. 1065
Telefon: 116-660

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

1979. február 1-től az új előfizetési díjak:
Egész évre 126 Ft
I. félévre 70 Ft
II. félévre 56 Ft

79.2575 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető:
SOPRONI BÉLA
vezérigazgató

HU ISSN 0030-9583

INDEX: 25 695

Olvasószerkesztő:
SZIGETI PIROSKA

Művészeti szerkesztő:
CZIFFERSZKY BÉLA
FORRAI JÁNOS

Tördelőszerkesztő:
PORKOLÁB CSABA

UTAZÁS BUBORÉKBAN 4

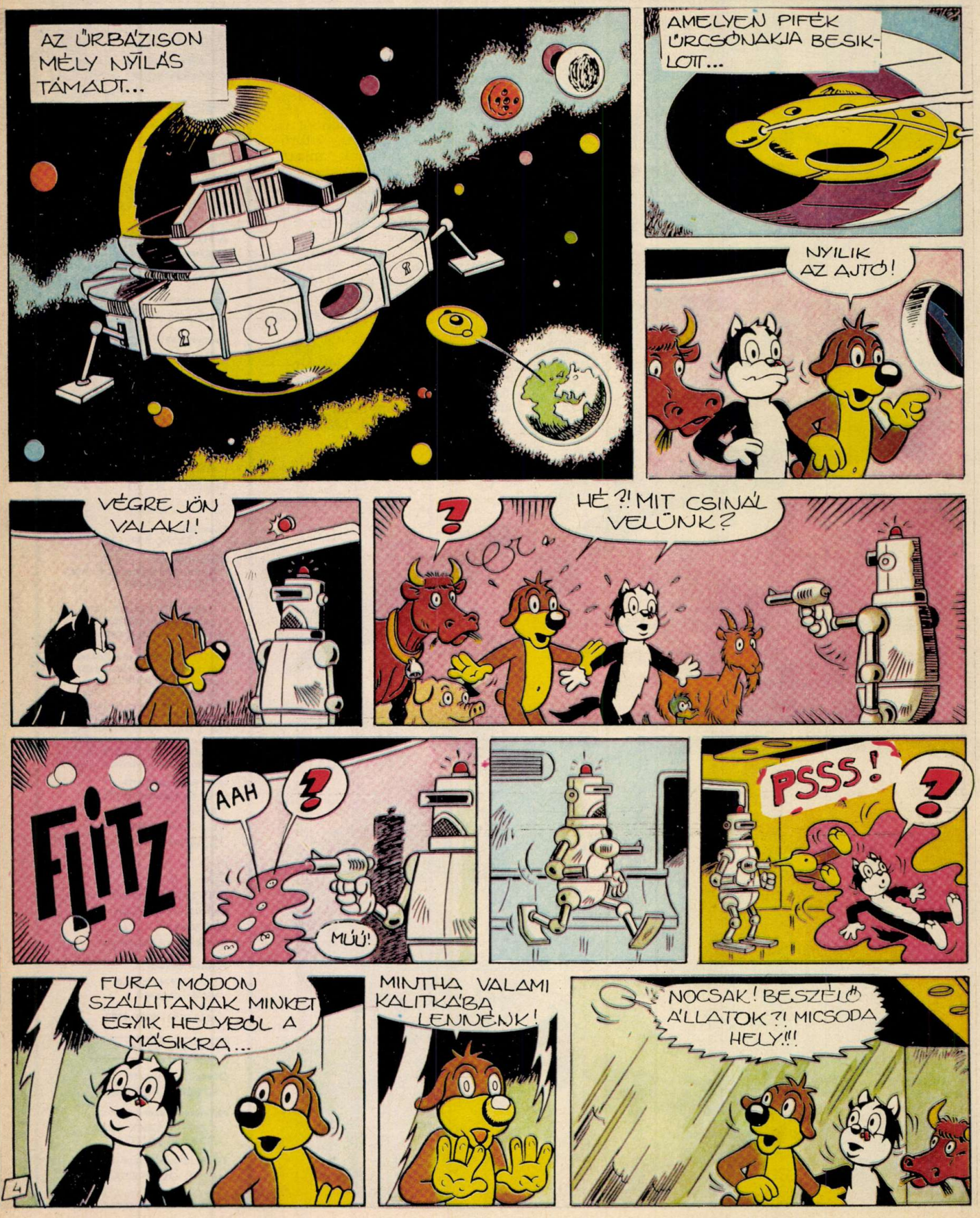

VIRGONC VIADAL

RIPORTUNK
A 2–3. OLDALON

79/32
XXXIV. ÉVF. • 1979. NOV. 8. • ÁRA: 3,50 Ft
PAJTÁS

VIRGONC

A játék zabolátlan örömét tükrözte az a háromnapos virgonc viadal, amelyet három külföldi város és Budapest legjobb úttörő-vízilabdázói vívtak fővárosunkban. Ennek a korosztálynak ilyen nemzetközi tornát még soha, sehol nem rendeztek.

„Voltam már nagyon sok városban a világon, vezettem olimpiai döntőt, bíráskodtam rengeteg rangos összecsapáson, voltam zsürielnök, már magam sem tudom, hányszor, de ilyen tornán még nem vettem részt. Aki csak egy kicsit is szereti ezt a sportágat, annak nagy élmény volt..."

Ezeket a szavakat *Josef Dirnweber*, az Európai Vízilabda Szövetség osztrák főtitkára mondta a nemzetközi gyermekév tiszteletére Budapesten megrendezett háromnapos úttörő-vízilabdatorna záróünnepsége után. Nos, való igaz, a maga nemében páratlan ez a kezdeményezés, hiszen a kitűnő osztrák szakemberen kívül más sem emlékezett rá, hogy rendeztek-e valaha is úttörő korúaknak, azaz tizennégy éveseknek ilyen nemzetközi tornát. Már az előkészületekkor megérezték ennek az eseménynek a fontosságát. Egyre-másra jelentkeztek a különböző intézmények, egyesületek: szeretnének segíteni. Tiszteletdíjakat ajánlottak fel, autóbuszt kölcsönöztek, amivel napközben ide-oda vitték a külföldi fiúkat, megmutatva nekik sok mindent fővárosunkból. Ingyen adták az uszodát is.

„Nem hibázhatok"

A magyar együttes remekül játszott. Sorra legyőzte ellenfeleit. Ötletes megoldásaik láttán sűrűn tapsolt a közönség. Ezek a tizennégy éves vízilabdázók méltó örökösei az elődöknek, akik annyi szép sikert arattak. Hogy mást ne mondjunk: a miénken kívül nincs még egy ország a világon, amelynek vízilabdaválogatottja ötven év óta minden olimpiáról valamilyen éremmel tért volna haza.

Csapatunk egyik legjobb játékosa a kapus, *Kuna Péter* volt.

— *Öt évvel ezelőtt egy úszó-tehetségkutatón kerültem az uszodába* — mondta —, *és ott is ragadtam. Úszó sohasem voltam, azonnal vízilabdázni kezdtem, és hamarosan beállítottak a kapuba. Úgy érzem, jó lábtempóm van, ami fontos egy kapusnál. Nem bántam meg, szép, felelősségteljes feladat védeni. Bárki hibázhat a csapatból, csak én nem, mert akkor gólt kapunk. Azt meg nem szeretem, hogy miattam győzzön az ellenfél. Szerencsére ilyen még nemigen fordult elő. Eddig három bajnokságon védtem a KSI csapatában.*

— Melyik iskolába jársz?

— *Elsős vagyok a II. Rákóczi Ferenc Gimnáziumban, a sporttagozatos osztályban. Így aztán részt tudok venni a napi két edzésen.*

— Milyen tanuló vagy?

— *Az még egyelőre gyengébben megy, mint a védés, olyan négyes körüli bizonyítványaim voltak. Két vágyam van, javítani a tanulásban, és majd idővel bekerülni a felnőtt válogatottba.*

Kaland a Vidám Parkban

A rendezők változatos, érdekes programokat állítottak össze. Szerepelt benne cirkuszlátogatás, kirándulás a Csillebérci Úttörőtáborba, a Skála áruház és a Vidám Park megtekintése, és természetesen városnéző autóbuszozás.

A pozsonyi *Jaroslav Mártonnak* a Vidám Park tetszett a legjobban. Ebben talán szerepet játszott egy nem mindennapi látvány is.

— *Tulajdonképpen reggelig ottmaradtunk volna a játékautomaták, az autók között, de hát menni kellett. Egyszer csak arra lettünk figyelmesek, hogy óriási lángok csapnak fel az ég felé. Egyikünk még meg is jegyezte, hogy ez elég szokatlan játék. Később tudtuk meg, hogy az „Elvarázsolt kastély" égett le. Nagyon sajnáltuk. Azt mondják, csuda jópofa dolgok voltak benne.*

A jugoszláviai Szabadkáról érkezett *Rézmány Tibor*, aki a vízilabdázás mellett csak úgy „mellesleg" a pillangóúszás háromszoros Balkán-bajnoka.

— *Én már többször jártam Budapesten, de úttörőtáborban még sohasem voltam. Csillebérc nagyon, de nagyon szép. Rendkívül tetszett.*

— *Meg a sütemény is* — kapcsolódott a beszélgetésbe edzője, *Kimec András.* — *Tibor, meg még néhány jómadár egy pillanat alatt eltűnt. Az autóbusszal vártunk rájuk, vagy háromnegyed órát, mire ismét előkerültek. Azt mondták, hogy süteményt ettek.*

— *De az valóban nagyon jó volt.*

— *És a mérkőzések?*

— *Azok már nem ízlettek annyira. Nagyon tudnak a magyar pólósok. Bizony, van mit tanulni tőlük. Sajnos, nálunk odahaza nincs fedett uszoda, így aztán, amikor hidegebb lesz az idő, nem tudunk megfelelően edzeni.*

Kézzel-lábbal

— *Nagy dolog ezeknek a gyerekeknek ez a torna, az ünnepélyesség, a szép uszoda, a különböző külföldi ellenfelek* — mondta az edző. — *Persze, volt ennek a szép rendezésnek egy „hátulütője" is. Mert például a góllövő nevét kiírták a Komjádi uszoda eredményjelző táblájára. Erre mindenki gólt akart lőni, csatárt akart játszani. Hátul nem maradt senki sem, így aztán sorra kaptuk a gólokat.*

A külföldiek egyik legjobbja Bukarestből jött, *Vámos Zoltánnak* hívják. Szép magyar neve ellenére egy szót sem tud magyarul.

— *Négy éve játszom a Dinamo bajnokcsapatában. Mivel elég jól úszom, szeretek le-föl száguldozni a medencében. A szabad idős programok közül legjobban a városnézés tetszett, ott is elsősorban Budapest látványa a Halászbástyáról.*

A búcsúvacsorán aztán már végképp feloldódtak a mérkőzések feszültségei, izgalmai. A gyerekek barátkoztak, beszélgettek, ha nem értették egymás nyelvét, hát kézzel-lábbal mutogattak. Végül a csapatvezetők mondtak köszönetet a szervezőknek, elsősorban a házigazdáknak, a XI. kerület állami és sportvezetőinek ezért a rendkívül hasznos kezdeményezésért. Így aztán nem tűnt különösnek, hogy valamennyien így búcsúztak: viszontlátásra!

*

A torna végeredménye: 1. Budapest úttörő-válogatottja (*Kuna, Dóczi, Pető, Petővári, Kuron, Gyöngyösi, Vad, Siklós, Pataki, Halas, Tamás, Kovács, Szőnyi.* Edző: *Czapkó Miklós* és *Kunos Gyula*, 2. Pozsony, 3. Bukarest, 4. Szabadka.

Kocsi Tibor

VIADAL

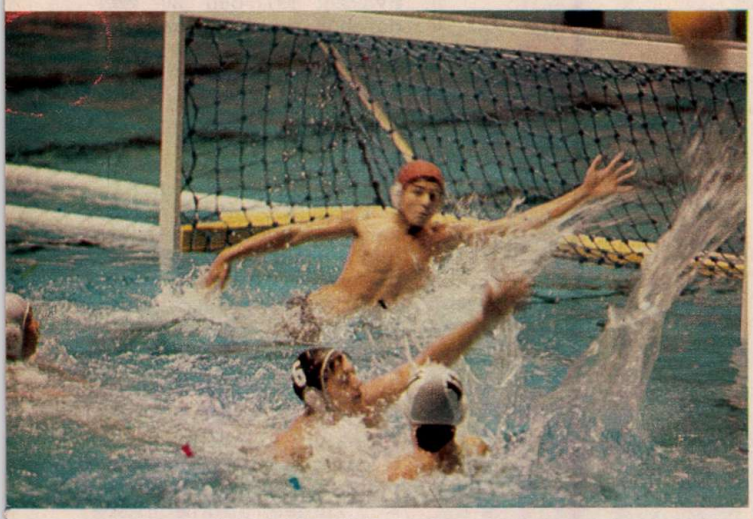

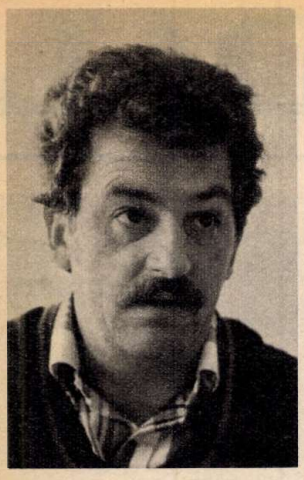

...HOGY MUNKÁJUKNAK HASZNA LEGYEN

HÁROM ÉVVEL EZELŐTT ZALAEGERSZEGEN, A VI. ORSZÁGOS ÚTTÖRŐPARLAMENT „IRÁNYTŰ"-JÉBEN JÓ NÉHÁNY KÉRÉST, JAVASLATOT FOGALMAZTAK MEG A GYEREKEK. A „CÍMZETTEK" KÖZÖTT SZEREPELT AZ ÁLLAMI IFJÚSÁGI BIZOTTSÁG IS. MOST, A DEBRECENI TANÁCSKOZÁS ELŐTT AZÉRT KERESTÜK FEL MÉSZÁROS ÁRPÁDOT, AZ ÁIB OSZTÁLYVEZETŐJÉT, HOGY VÁLASZT KÉRJÜNK TŐLE: MI VALÓSULT MEG AZ 1976-OS JAVASLATOKBÓL.

— A zalaegerszegi parlament küldöttei — tíz- és tízezer társuk nevében — kérték, hogy részt vállalhassanak a közhasznú társadalmi munkákból. Javasolták, hogy az úttörőknek is szervezzenek építőtáborokat. Mi lett a kérés, illetve a javaslat sorsa?

— Az Állami Ifjúsági Bizottság határozatot hozott arról, hogy az általános iskolások is bekapcsolódhatnak a termelő munkába. Az indoklást annak idején maguk a küldöttek mondták el: a munka hasznos a népgazdaságnak és a gyerekeknek is, hiszen megismerkedhetnek a különböző szakmákkal, ami segítséget ad a pályaválasztásukhoz. Tavaly a KISZ Központi Bizottsága, az ÁIB, az Oktatási- valamint a Mezőgazdasági és Élelmezési Minisztérium közösen megfogalmazta a diákmunka feltételeit, s külön kitértek a hetedik-nyolcadik osztályosokra is. Azt nagyon fontosnak tartjuk, hogy a gyerekeknek valóban olyan munkát adjanak, aminek haszna, értelme van. Úgy gondolom, hogy az a 175 ezer általános iskolás — az idén is hasonló adat várható —, aki az elmúlt évben serénykedett a szövetkezetekben, állami gazdaságokban, nem panaszkodhatott: volt és lesz jelentősége a munkájának. Ugyanezt mondhatom el az úttörő-építőtáborokról, amelyek tavaly nyitottak először kaput. Nyolcezer úttörő dolgozott — szüretelt, gyümölcsöt válogatott, szőlőt kötözött, hogy csak a legfontosabbakat említsem. Őszintén szólva nélkülük, segítségük híján több gazdaság aligha tudta volna teljesíteni a tervét.

— Mindenki — megkockáztatom: a felnőttek is — szeretnek játszani. Ám játékgyártásunk három éve még igencsak gyermekcipőben topogott. Mi a helyzet ma, 1979-ben?

— AZ ÁIB ezt a kérést a Könnyűipari, a Belkereskedelmi Minisztérium és az Állami Tervbizottság illetékeseihez továbbította. Ennek nyomán az Állami Tervbizottság az V. ötéves tervre százmillió forintot biztosított új játékok gyártására. A baj az, hogy nálunk nincs olyan gyár, amely kizárólag játékokat készítene. Addig nem is érhetjük el a világszínvonalat, amíg körülbelül hatvan vállalat, ktsz — többnyire melléküzemágban — foglalkozik játékok gyártásával. Hangsúlyozom, nem anyagi, hanem szervezési oka van annak, hogy Magyarországon nincs olyan játékipar, mint például az NDK-ban. Azért történtek bizonyos lépések: 1977 őszén először, az idén másodszor rendeztük meg a BNV területén az Interplayexpót, a hazai és nemzetközi játékkiállítást. A Könnyűipari Minisztérium játékstúdiót szervezett; az ott dolgozó tervezők feladata, hogy minél előbb kimozdítsák holtpontjáról a játékgyártást. Már tapasztalható némi fejlődés, de biztos vagyok abban, hogy a gyerekek ezt a kérést — joggal — ismét elmondják az úttörőparlamenten.

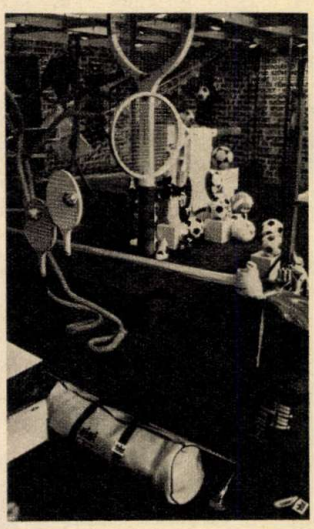

— Viszont ha a turizmusról lesz szó, méltán illeti majd dicséret az Állami Ifjúsági Bizottságot. Kérem, foglalja össze, hogyan segítették az általános iskolások táborozását, kirándulásait?

— Valóban büszkék vagyunk arra, hogy az úttörők évről évre több anyagi támogatást kapnak a központi ifjúsági alapból, a turisztikai kedvezményekből. Például táborozási utalványokból 1977-ben 30 ezer darabot, tavaly 35 ezer darabot osztottunk szét a gyerekeknek. Míg 1977-ben szállás- és étkezési utalványokból csaknem 52 ezret, 1978-ban már több mint 60 ezret kaptak az általános iskolások. Az ÁIB a KISZ KB-val és a Belkereskedelmi Minisztériummal közösen — az Ezermester és Úttörő Bolt Vállalat keretében — létrehozta az ifjúsági turisztikai kölcsönző szolgálatot. Az úttörők is kedvezményesen juthatnak hozzá például sátrakhoz, kerékpárokhoz. Ezenkívül minden megyei tanács rendelkezik ifjúságpolitikai alappal, amelyből — a megyei úttörőelnökség és KISZ-bizottság egyetértésével — támogathatja a gyerekek turisztikai és sportmozgalmait.

— Erről bizonyára két hét múlva, Debrecenben is hallhatunk majd, ahol a legérdekeltebbek, a gyerekek mondják el tapasztalataikat.

Dési Péter

Fotó: Gaál Zoltán

PAJTÁS SZÓLJ ÉS CSELEKEDJ!

TISZTELT ÚTTÖRŐ-PARLAMENT!

Szeretnél te is ott lenni Debrecenben, az országos úttörőparlament küldöttei között? Szólj és cselekedj — és írj! — biztattuk lapunk október 11-i számában olvasóinkat. Parlamenti kérdőívet mellékeltünk a cikkhez, amelyet nagyon sok gyermek kitöltött és elküldött hozzánk. Ebben beszámoltak a közösségi élet örömeiről, gondjairól, és felsorolták társaik kéréseit is. Ezekből válogattuk ki a következő összeállítást.

TÓTH KATALIN, Kiskunfélegyháza, Klapka u. 24. 6100: Először is arról írok, aminek örülünk, amire büszkék vagyunk. A gyermekév alkalmából a városi tanács táborhellyel ajándékozta meg városunk kisdobosait és úttörőit, amely a Börzsönyben, Kemencén van. Szüleink 280 napot ajánlottak fel a tábor építésére.

Szeretném elmondani kisdobos társaim problémáját is. Mi, úttörők a tanév első napjaiban megkaptuk az úttörőzsebkönyvet, míg a kisdobosokhoz csak október elején jutott el. Ráadásul iskolánk 236 kisdobosa számára csak 200 db-ot kaptunk, ezért nagy problémát jelentett a szétosztása.

Kérésünk pedig az lenne, hogy a szakkörökben legjobban dolgozó pajtások nyáron részt vehessenek szaktáborokban, ahol tovább gyarapíthatnák tudásukat. Szeretnénk még, ha a Pajtásban több, a mozgalmi élettel kapcsolatos feladat, felhívás, pályázat jelenne meg.

FŐFAKANÁL

DIÓSZEGI ÉVA, Újszász, Dózsa Gy. út. 16/a, 5052: Csapatunk az úttörőmunkát játékos keretek között végzi. A feladatokat mindig csapatbabánktól, Matyitól kapjuk, és az ötleteket, kérdéseket is az ő postaládájába dobjuk be. Matyi részt vesz az ünnepségeinken is.

Minden évben meghirdetjük az őrsök közötti Főfakanál díjért folyó főzési versenyt. Ezenkívül egész évben figyelemmel kísérjük a „leg"-ek vetélkedését, s a legjobb őrsök, rajok nyáron jutalomtáborban vesznek részt.

Problémánk, hogy csapatunk nem minden tagja vesz részt a közös megmozdulásokban, vannak olyan gyerekek, akik nehezen bírhatók munkára. Ezen változtatni kívánunk. Kérésünk, óhajunk egy jól felszerelt tornaterem lenne, mert csak kint a szabadban, vagy a művelődési házban tudunk sportolni, ahol viszont nincs felszerelés.

TÖBB DALT!

SZABÓ ERIKA, Bicske, Lenin u. 28. 2060: Büszkén számolok be csapatunk zánkai táboráról, amelyet szüleink és tanáraink építettek fel társadalmi munkában. A tanácstól, a környék üzemeitől, az úttörőelnökségtől és az iskolánk Pajtás szövetkezetétől kaptunk anyagi támogatást.

Nagy problémánk az, hogy a járási őrsvezetőképző táborba csak kevés gyerek jut el, pedig jó lenne, ha minél több képzett őrsvezetőnk lenne, mert ők sokkal több foglalkozástémát, dalt és játékot ismernek.

Az éves úttörőprogrammal kapcsolatban van egy kérésem. Sok probléma vetődik fel az országos úttörőelnökség éves akcióival és jelmondatával kapcsolatban (miért így, miért ez?). Ennek elkerülésére az

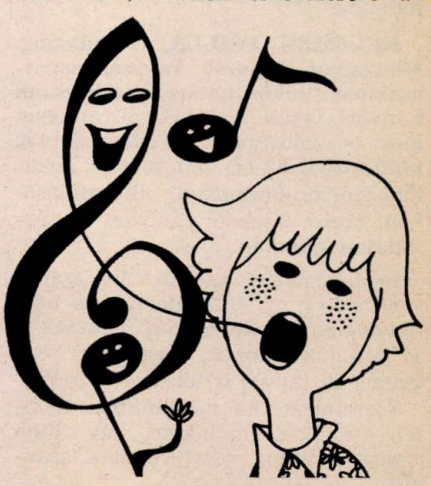

SZÓLJ ÉS CSELEKEDJ!

országos parlamenten a küldöttek megvitathatnák és megfogalmazhatnák a jövő év jelmondatát és akcióit. Ehhez a munkához természetesen a felnőttek segítségére is szükségünk lenne. De így legalább mi választanánk meg azt, amit kötelességünk lesz teljesíteni.

MÉSZÁROS ERIKA, Annavölgy, Szabadság u. 20. 2523: Örömmel számolok be arról, hogy könyvtárunk régi könyvei helyett újakat kaptunk a Dobó Katalin szocialista brigádtól és a KISZ-szervezettől.

Problémánk, hogy a KRESZ-pályánk nincs aszfaltozva, így nem tudjuk használni.

Iskolánk lányai szeretnének egy kis konyhát az iskolában, ahol főzni tanulhatnának.

A ZENÉHEZ MOZGÁST IS

TÓTH ANDREA, Szolnok, Várkonyi tér 8. 5000: A múlt évben csapatunk — a 2787. számú Tisza Antal Úttörőcsapat — megkapta a KISZ KB Vörös Selyemzászló szalagját. Ebben az évben is szeretnénk folytatni a jó munkát, s igyekszünk szorgalmasan tanulni.

Iskolánk zenei tagozatos, és véleményem szerint a sport eléggé háttérbe szorult az elmúlt év folyamán. Ezen változtatni kellene, mert nekünk is szükségünk van a mozgásra, a testedzésre.

Amennyiben nem áll külön úttörőszoba a rendelkezésünkre, hol tartsuk meg az őrsi foglalkozásokat? Főleg télen jelent ez problémát számunkra.

KELEMEN CSILLA, Tótvázsony, Magyar út 104. 8246: Tavaszi csapatparlamentünkön határozatot hoztunk a nyári őrsök alakításáról, amelyet meg is valósítottunk. Iskolánk 150 tanulójából 85-en vettek részt a különböző programokon, kirándulásokon, közös játékdélutánokon és társadalmi munkán.

Problémaként merült fel csapatunkban, hogy ki kapja meg a próbajelvényt. Jó lenne, ha nemcsak a jó tanulók kapnák meg, mert egy gyengébb tanuló is lehet jó úttörő.

Szeretnénk, ha iskolánkban többféle szakkör működne, így több gyermek tudna részt venni a szakköri foglalkozásokon.

Pöckölősdi

„Szólj és cselekedj" rovatunkhoz sok olyan levél érkezett, amelyben a gyerekek egyszerű, olcsó tásasjátékokat kértek.
Poznanban (Lengyelország) lestük el ezt az érdekes játékot, amelyhez csak kréta és kóláskupakok kellenek. A résztvevők girbe-gurba vonalakat rajzolnak az aszfaltra — ez a versenypálya. A „bábuk" kólás, márkás kupakok, amelyeket középső ujjukkal pöckölnek a játékosok a cél irányába. Tíz-tíz kupakot kell „végigvezetni" a célig úgy, hogy azok a két vonal között haladjanak. Az győz, akinek a legtöbb kupakot sikerül célba juttatnia.

JÁRUNK-KELÜNK SOKAT LÁTUNK, S VAN AMI NEM TETSZIK...

EZ, IGEN!

Az idei osztálykirándulásunkra már tavaly év végén elkezdtük a felkészülést. Eger, Nagyvisnyó, Ablakoskő völgye, Bükk-fennsík, Ómassa, Lillafüred. Napokig a környék völgyeiről, vízeiről, növényeiről, állatairól beszélgettünk. A gyalogos útszakaszokat „kijegyzeteltük": hol egy közeli barlang, egy szép szikla, egy-egy vadjárta völgy forrással, hol találjuk a fennsík óriás fenyőit, merre tarthatunk vaddisznócsordától.

Aztán eljött a várva várt nap. Azt hittük, már minden ismerős lesz, de a természet szépségeit nem lehet képzelettel pótolni. Találkoztunk egy vaddisznóval is. Szomjasan törtettünk a forrás felé és mégis a bokrok közt maradtunk, mert ott éppen két őz oltotta a szomját. Életre szóló élményt szereztünk!

A másik nyolcadik osztály is kirándulni volt három napig. Tőlük tudom, hogy amikor megérkeztek, leheveredtek a szobában. Este diszkó. Másnap újra heverészés, este diszkó, de már tanári kíséret nélkül. Harmadnap ismét heverészés, aztán irány haza.

Én is szeretek heverészni, imádom a diszkót, ám gyönyörű kirándulásunk emlékeit mégsem rontja el bennem az irigység: lustálkodás, és diszkó egy idegen városban, ... ez aztán csodálatos lehetett!

G. A.

GOJÓSTOLL ÉS LEKSZIKON...

Naponta olvasgatom a szerkesztőséghez írott leveleket. S naponta bosszankodom azon, hogy akik tollat fognak, mennyire nem ismerik a helyesírás szabályait. A sok és sokféle levél közül találomra választottam ki néhányat.

„Kérem, hogy a pajtás – így, kis p-vel! – küldjön nekem piros filsztollat vagy gojóstollat. Sokat szeretnék biciglizni... Jó lenne otthon egy lekszikon!"

„Legyenszíves – egyben! – a szerkesztőség külföldi együtesek képit is bemutatni – írja egy kislány. – Minekünk ugyanis csakis a külfödiek tetszenek, mint a Boniem, a Dip Pörpl, a Cepelin és a Blek Szabatt!"

Ember legyen a talpán aki kisilabizálja, ugyan mit jelenthet ez a sor: egyojan készülékett szerettnék, amint ralyzolni is lehet, és letörölhetem a tvműsort!

Más: nemutassanak be ojan hülyeségeket, mint a magyar színészek, inkább Eleon Dölont – vagy ki tudja, hogyan is írják? – és Bad Szpenszert!

Őszintén mondom, számomra az a lány a legszimpatikusabb, aki sűrűn elnézést kér helyesírási hibái miatt, és sürgősen a Helyesírási Lexikont kéri tőlünk. Ő talán ettől a könyvtől reméli, hogy legközelebbi levelében nem hemzsegnek a hibák? Én viszont azt ajánlom – s nemcsak neki – addig is forgassa az általános iskolások nyelvtankönyvét. Hiszen aki év közben csak egy kicsit is odafigyel, vagy belelapoz ebbe a könyve, annak nem lesz szüksége a lexikonra, a szerkesztőség segítségére és arra sem, hogy szégyenkezve zárja sorait!

Nemrégen én is átlapoztam a nyelvtankönyvet. És minden oldalon megtaláltam azokat a szabályokat, amelyek segítenek a helyesírásban. Az oldalszámokat nem sorolom fel. Ám mindenkinek figyelmébe ajánlom azt a részt, amely a levelezéssel és a megszólítással foglalkozik. A levél ugyanis leírt beszéd. S akit megszólítunk, tiszteljük meg azzal, hogy nevét nagybetűvel írjuk. S akiről írunk, annak nevét pontosan vessük papírra! Közben az sem árt, ha a múlt idő, jelen idő, a pontos j, vagy az ly használatával foglalkozó oldalakat is átnézzük.

Akkor kevesebb lesz a béljeg, a kamijon, az élő nagyságú fotto, a vilannovall el látott fénképezőgép, a pif, és a relytvény szó is a levelekben...

D. Zs.

SZTÁROK MINDEN MENNYISÉGBEN?

Olvasóink közül sokan nem titkolják, hogy az újságok számukra a sztárokkal kezdődnek és végződnek. Tőlünk is azt várják, hogy tele legyen a lap énekesek, együttesek képeivel, a róluk szóló cikkekkel.

A szórakoztatás valóban egyik fő célunk. De úgy gondoljuk, hogy a gyerekek sem ülnek mindig a magnó mellett, vagy a moziban. Többnyire inkább tanulnak, elolvasnak egy-egy jó könyvet vagy segítenek a szüleiknek. Összevesznek a barátnőikkel, megismernek egy új barátot, megdöbbennek egy baleset láttán. Mi is olyan lapot szeretnénk olvasóink kezébe adni, amely a gyerekek egész életét átfogja: az iskolai, az úttörőtevékenységet és a saját életüket is.

Egyébként a sztárok „tömény" jelenlétét követelő gyerekekről azok a felnőttek jutnak eszünkbe, akik hátul, a sportrovatnál kezdik az újságolvasást, s legtöbbször ott is fejezik be. Ezek azok az emberek, akik – ha ég a szomszéd ház – talán még átmennek segíteni az oltásban, de azt már nem tudják, hogy a harmadik szomszédban egy világhírű tudós lakik. Ahhoz már tovább kellett volna lapozniuk az újságot.

S. E.

HÁROMNAPOS RANDEVÚ

Háromnapos randevút adtak egymásnak az ipar, az építő-, a közlekedés, a kereskedelem és a szolgáltatóipar ifjúmunkásai, akik a Csepel Vas- és Fémművekben találkoztak a közelmúltban. A járási, a városi, a megyei és a kerületi ifjúmunkás napok vetélkedőinek győztesei mérték össze itt erejüket az országos döntőkben. A három nap alatt sok érdekes eseményre került sor, Alkotó Ifjúság kiállítást, politikai és gazdasági fórumot, sport- és honvédelmi versenyt rendeztek. Találkoztak politikai, gazdasági vezetőkkel, művészekkel és neves sportolókkal.

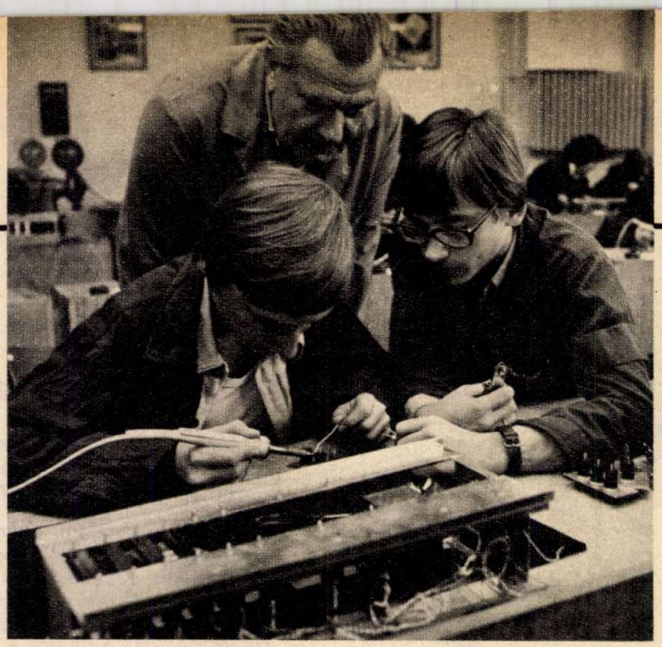

SZÁMÍTÓGÉPEK ORVOSAI

Újpesten, a Landler Jenő Gép- és Híradásipari Szakközépiskolában számítástechnikai műszerészeket is képeznek. Azok a fiatalok, akik ezt a szakmát választották, a négyéves tanulmányi idő után a digitális számítógépek és kapcsolódó berendezéseinek üzembe helyezését, javítását, karbantartási munkáit látják el. A szakma gyakorlati tudnivalóit az iskola számítógép termében, illetve a korszerű műszerekkel felszerelt laboratóriumokban és műhelyekben sajátíthatják el.

KITÜNTETÉSEK

November 7. alkalmából, jó munkájuk elismeréseként kitüntetést kapott szerkesztőségünk négy munkatársa.

Czifferszky Béla művészeti szerkesztő a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának „Kiváló munkáért" kitüntetését vette át, Bőcs Ferenc rovatvezető-helyettes és Orbán József rovatvezető, valamint Porkoláb Csaba tördelőszerkesztő „Kiváló Úttörővezető" kitüntetésben részesült.

Gratulálunk! További munkájukhoz jó egészséget, sok sikert kívánunk. És egyre több olvasót lapunknak, amelyért oly szeretettel, szorgalommal dolgoznak hétről hétre!

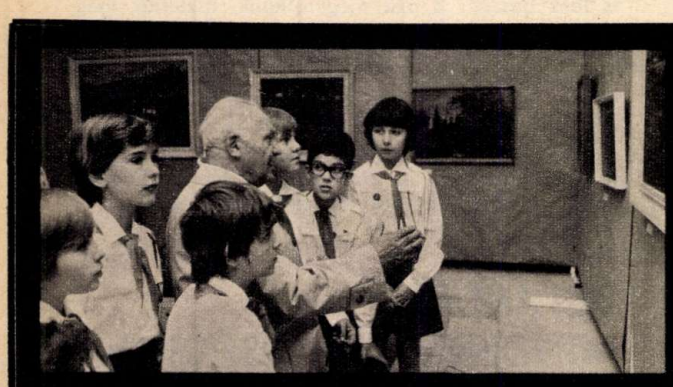

TÁRLAT AZ ISKOLÁBAN

A XXI. kerületi Január 9. Általános Iskola előcsarnokában alkalmi kiállítótermet rendeztek be, ahol rendszeresen tartanak majd képzőművészeti tárlatot. Elsőként Metykó Gyula festőművész képei kerültek falra.

150 TORTA, 1500 KRÉMES

Rendhagyó módon kedveskedtek a gyerekeknek az egri Finomszerelvény Gyár vezetői. A nemzetközi gyermekév alkalmából látogatást szerveztek az ott dolgozó szülők gyerekeinek. Az üzemi konyha mintegy 150 tortával és 1500 krémessel, valamint üdítővel várta az ifjú vendégeket. Végül budapesti művészek „Játsszunk együtt" címmel vidám műsort adtak a gyermekeknek.

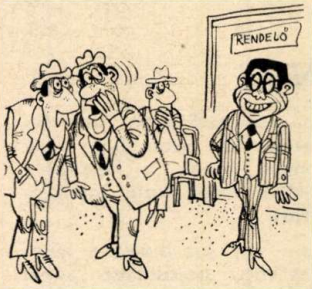

A HÉT VICCE

Kovács fia orvos lett, holott az apja azt szerette volna, ha mérnök lesz belőle. Valaki megkérdezi tőle, hogy legalább ügyes orvos-e a fia?

— Ugyan — mondja Kovács dühösen —, ezt a férfit hat hétig kezelte sárgaság ellen, amikor kiderült, hogy japán.

„CSATA FEKETE-FEHÉRBEN"

Bagdad hatalmas kalifája, az ország legerősebb sakkjátékosa, fiával sakkozott. Ebben az állásban a herceg szerényen, de határozottan így szólt: „Nem érdemes a játszmát folytatni, — világos veszített!" A kalifa nem válaszolt, gondolatokba merülve számítgatta a lépéseket. Majd mosolyogva így szólt: „Az ifjúság nagy hibája az elhamarkodott ítélet. Ebben az állásban világos indul és nyer. Mégpedig úgy, . . . de ez már a ti dolgotok.

Világos: Ké3, Hc2, Hh2.
Sötét: Kd5, Ba8, Bg5, Hc5, Hé6, gy:c4, d6, f6.
Világos indul és a 4. lépésben mattot ad.

(Az eredeti állásban még egy világos bástya állt d2-ön és a sötét király é5-ön állt.) 1. Bc4† bástyaáldozatot. Sötét ezt kénytelen kiütni királyával és azután 1—2—3—4 számolta a huszársakkokat. — tehát ebben az állásban világos a 4. lépésben mattot ad. Ezt a feladatot mutatta be a Magyar Televízió „Csata fekete fehérben" című gyerekeknek szóló sakkműsorában november 3-án. A megoldást nov. 15-ig kell beküldeni a Magyar Televízióhoz, Budapest V., Szabadság tér 17. 1810. „Csata fekete-fehérben" címre.

Karakas Éva
nemzetközi mester

ZSIBONGÓ

NEM KENYERESKOSÁR!

Van kenyerünk.

Vagy ha nincs, hát fogjuk a szatyrot, és elmegyünk a boltba, ahol a világ legtermészetesebb mozdulatával leemelnek a polcról egy veknit a számunkra. Kilóját 5,40 forintért. És újra van kenyerünk, és holnap is lesz, és holnapután is...

És ez – akár gondolunk erre, akár nem – a Földgolyó nagyobbik részén nemcsak hogy nem természetes, hanem kifejezetten csodának számítana. Mert ott – nincs kenyér. Se ma, se holnap, se holnapután... Egyszerűen nincs miből, és főleg nincs mit vásárolni.

Nekünk van kenyerünk. Mert becsületes, kemény munkával termeljük meg, és igazságos társadalmunk törvényei szerint osztjuk szét. A kenyér tehát – és mindaz, amit jelképez – komoly erőfeszítés eredménye.

Végtelenül lehangoló, ha mindezt egy hanyag mozdulattal a szemétkosárba dobjuk...

–R –R

AKCIÓBAN A TIGRIS ÓRS

Nehéz a szatyor, lyukas a zsák, kicsi a kerékpár. Annál nagyobb a gyerekek jókedve. Az egri 10. számú testnevelés tagozatos általános iskola 6/a. osztályos gyerekei az összegyűjtött vadgesztenyét szállítják az Erdei Termék Vállalat begyűjtőhelyére. Az érte kapott pénzen magnókazettát vásárolnak. „A művészet vándorútján" című előadássorozatot veszik majd fel.

A Pajtás TÁVIRATI IRODÁJA JELENTI

JÁTÉKKULTÚRA

Október 16-án nyílt meg a Nemzeti Galériában a „Játékkultúra" című tárlat, amely több mint ezer különféle játékot, a játékokkal kapcsolatos képzőművészeti alkotásokat vonultat fel. A játékkiállítás november 18-ig tart nyitva. A tárlaton mindennap 14 órától 18 óráig – művészek és pedagógusok irányításával – a gyakorlatban is megismerkedhetnek a játékkészítés mesterfogásaival a látogatóba érkező gyerekek.

KIPÁNYVÁZOTT „FÜRJ"

Szabadtéri repülőgép-múzeum nyílt Kaposvárott. Tizenegy, a forgalomból már kivont gépmadár sorakozik betontalpakra erősítve, kipányvázva a mezőgazdasági repülőgépes szolgálat épülete előtti téren. Az érdeklődők „Fürj", „Tréner", PZL 101-es, AN 2-es, AERO 45-ös, MIG 15-ös és MIG 19-es típusú repülőket láthatnak. A gépeket a repülőiskola hallgatói gondozzák, s már tervbe vették, hogy új típusokkal gazdagítják majd az állományt.

NÉPRAJZI GYŰJTÉS

A mosonmagyaróvári Hanság Múzeum szakemberei bejárták az öreg házak pincéit, padlásait és összegyűjtötték a lakosság életformájára, szokásaira jellemző emlékeket a Hanság északi peremvidékén. A gyűjteményt régi munkaeszközök, nádvágó tolókapák, vesszőből fonott törekhordó hátizsákok, keresztszemes hímzésű kendők, hímzett terítők, horgolt feliratos párnahuzatok gazdagítják. A szerzeményeket a jánossomorjai tájházban helyezik el.

GYERMEKFOTÓK

A század eleji Mezőkövesd gyermekeinek életét bemutató fotókiállítás nyílt Miskolcon, a Herman Ottó Múzeumban. Az 1900-as évek elején készült csaknem száz fénykép viselettörténeti értékű, s egyben bemutatja a különböző életkorú gyermekeknek a ház körül végzett munkáját, játékait, s az egykori matyó életet is.

KÜLÖNLEGES KIÁLLÍTÁS

„Képzőművészek a gyermekekért" címmel különleges kiállítás nyílt Egerben, a Gárdonyi Géza Színházban. Az egriek kezdeményezésére húsz képzőművész több mint 30 alkotását mutatják be a kiállításon. A képek, amelyeknek értéke mintegy 160 ezer forint, a helyszínen megvásárolhatók. Az elkelt alkotásokért kapott összeget az UNICEF gyermeksegélyezési alapja részére fizetik be.

FILMES VETÉLKEDŐ

Salgótarjánban gyermek- és ifjúsági filmhét zajlott le. A város kilenc mozijában tizennégy filmet mutattak be, a Kohász Művelődési Központban pedig plakátkiállítás nyílt. Az általános iskolások aszfaltrajzversenyen és vetélkedőn adhattak számot filmművészeti ismereteikről.

SPORTLIGET

A főváros X. kerületének lakosai, üzemei, gyárai, intézményei nagyszabású társadalmi munkában Kőbánya-Újhegyen sportligetet építenek. A 18 hektáros területen készül egy 12 tantermes általános iskola, amely nyáron a napközis gyerekeknek ad otthont. A parkos liget közepén foci-, kézi-, röp-, kosár-, tenisz- és tollaslabdapályákat, erdei tornapályát és szánkózódombot építenek.

KÖRNYEZET-VARÁZSLAT

A győri Rába Művelődési Központban nyílt kiállításon színes bábuk, összerakós játékok, műanyag játszótéri térformák láthatók. A játékok készítői hivatásos iparművészek. Céljuk, hogy hazai alapanyagokból, olcsón – sok-sok ötlettel – újat és korszerűt alkotva, széppé varázsolják a gyerekek környezetét.

CSODÁNAK HÍRE SINCS

Változik a világ — mondják egyesek. — Vannak még csodák! — ámuldoznak mások, amikor a két Orsós gyereket látják belépni a nagykapornaki iskola kapuján, hiszen különösen Jóskáról egy időben az a hír járta, hogy mézes madzaggal sem lehetne a suliba csalni.

A csodálkozás tovább nőne, ha még azt is megtudnák, hogy Gyuri matematikából dicséretet kapott és a régebben szakadt, tépett füzetek helyett egyre rendezettebb oldalak lapulnak a könyvei között.

Csodának híre sincs, madzagnak nyoma sincs, de ha az iskola és a kollégium mellett nyújtózó pálya közelébe érünk, rögtön halljuk, aztán látjuk is, mi vonzza ide Gyurit, Jóskát, mi csábít másokat is.

Mintha csak tiszteletköröket rónának a bukósisakos srácok, gurulnak nagy vígan a motorokon, a gokartokat pedig nemcsak Orsós Gyuri meg Jóska vezérli, hanem felülhet arra még az ötödikes Kiss Csilla is, hiszen a négy kerék biztosabb, mint a kettő.

Már ez a látvány is sokat elmond a nagykapornaki iskola és a 4707-es Ságvári Endre Úttörőcsapat életéről, pedig nemcsak arról van szó, hogy egy-egy érdekes szakkör milyen vonzó lehet. Van itt lövész, modellező, közlekedésrendész, egészségügyi, és több más kitűnő szakkör, de ez még önmagában nem lenne elég ahhoz, amit itt elértek. Kellett egy olyan összefogás a KISZ-esekkel, tsz-vezetőkkel, ami a szórakozáson, hobbin túl szakmát adott már sok-sok fiatalnak.

KISZ-ES A KATEDRÁN

Ki látott már olyan osztályfőnöki órát, amelyiken az iskola nemrég volt tanulója, alig húszéves „srác", az Aranykalász Tsz KISZ-kultúrosa a főnök?

Márpedig Kapornakon Kaszás Lajos nemcsak a nyolcadikban, de a hetedikben, sőt már a hatodikban is tart osztályfőnöki órát. A pályaválasztásról beszél és a gyerekek szerint valahogy egész más az ő szájából hallani, hogy mit kell tanulni, tudni ahhoz, hogy a középiskolákban, vagy a szakiskolákban helytálljanak. Pedig mond ám olyanokat is, hogy aki hanyag, az sehol sem kell, és nem elég csak a leckét tudni...

Persze a kérdésekre is szívesen válaszol, de beszélnek ők a szakmákról, a szakkörökön, úttörőfoglalkozásokon is. Molnár István karbantartó szerelő, kiváló dolgozó és a szakkör legfőbb műszaki segítője a reszelő fogásától a fogaskerekek és a gyújtásbeállítás titkain túl a gokart építés egész folyamatát bemutatja. Hajós Lajos traktoros, ifivezető, vagy Németh Dezső, aki motoron jár vissza Bükkszentlászlóról, és mások nemcsak a szakkört segítik.

A gokartosok java része a nyári gyakorlatokon a tsz esztergályosüzemében és a traktorok, munkagépek szerelésén dolgozik komoly szakik és a KISZ-esek védnöksége alatt. Nem pusztán pénzkereső munka ez, hanem szakmai gyakorlat. A fiúknak

Orsós Gyuri úgy érzi, csak játszik, közben ezzel a kerékkel kormányozza magát is új utakra

az idén is az volt a legnagyobb örömük, hogy Doktor József és Török Vendel műhelyvezetők beírták a munkanaplójukba, hogy jól dolgoztak, jó szakember válhat belőlük. Az írásbeli dicséreten túl Czigány Imre KISZ-titkár, a műhelyfőnökökkel és az iskola igazgatójával együtt indul családlátogatásra. Szülőkkel, srácokkal együtt beszélik meg, milyen szakmát, milyen pályát érdemes választani.

LESZÁLLTAK A LÓRÓL

— Én itt születtem ebben a faluban. Itt a kis ház, ahol élek a családommal — mutatta Scheller István igazgató, a gokart szakkör vezetője, amikor a tsz felé indultunk. — Valamikor azt hitték az emberek, hogy a dimbes-dombos zalai tájon igazán csak a lovakkal boldogulhatnak. És hol vannak ma a tanítványaink? Traktorokkal szántják a földet, gépkocsit vezetnek, tavaly ősten mentek katonai iskolába, van végzett hadmérnökünk, forgalomirányítónk, felsorolni sem lehet, hányféle szerelőnk, és mennyivel messzebb jutottak, mint az „ősök" a lóval vont kocsikon. Ehhez nem volt elég leszállni a lóról, az indításhoz a kis gokartok is kellettek.

Orsós Gyuri most még mint leckét felmondó diák egy lélegzetre fújja: „Jönni kell az iskolába, ha nem tanulunk, géphez sem nyúlhatunk." A motorokra várva és szerelés közben Beleznay Laci az autószerelő szakmát emlegeti. Nagy Zsolt arról beszél, hogy csakis mozdonyvezető lesz, Baki Jóska, Orsós Gyuri szerelő vagy traktoros.

Néhány év és — reméljük — majd ők is visszajárnak, szakmákról, sikeres pályákról beszélnek a majdani diákoknak.

Orbán József

Fotó: Wagner Margit

Gépeket nyergelnek és játszva lesik el sokféle szakma fogásait. Mennyivel jobb nekik, mint akik könyvből választanak szakmát

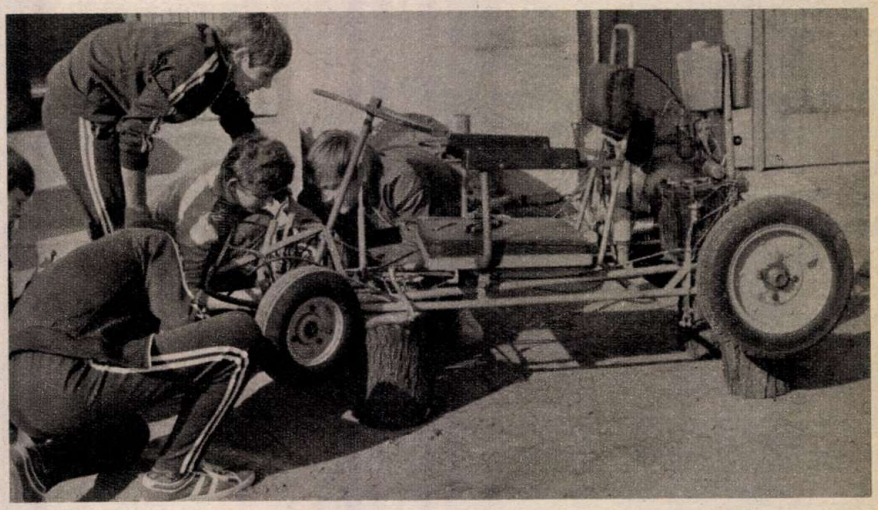

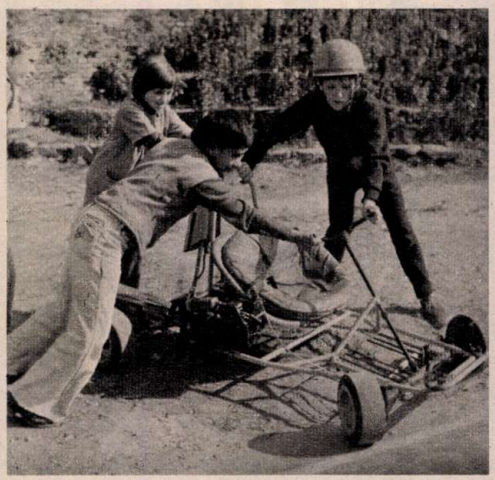

A lányokat és a kicsiket is szívesen fogadják a szakkörben

Molnár Istvánt a gyerekek barátjuknak érzik. Tőle öröm tanulni

UJJAL MUTOGATNAK RÁ

A LEVÉL IRÓJÁNAK A NEVÉT MEGVÁLTOZTATTUK. AZ ÉRZÉKENY, LELKILEG SÉRÜLT KISLÁNYNAK NEM AKARUNK TOVÁBBI ÁTSÍRT ÉJSZAKÁKAT SZEREZNI: ESETÉBEN NEM A NÉVNEK ÉS A HELYSZÍNNEK VAN SZEREPE, HANEM EGY KÁROS JELENSÉGNEK, AMIT ÚGY HÍVNAK: ELŐÍTÉLET.

„Borzasztó dolog történt velem. Olyan, amitől a szívem meghasad, és a szégyentől nem merek elmenni a boltba. A szomszédunkban lakik egy idős bácsi. Nagyon öreg a háza is. Egyedül él. Van egy lánya, de az nem segít neki semmit. Feri bácsi befizetett az öregek napközi otthonába, és én hordtam neki az ebédet. A bácsi megbetegedett, bevitték a kórházba. Az ebédet nem hordtam tovább. Amikor Feri bácsit hazahozták a kórházból, a lánya, Ida néni azt mondta, hogy amikor az édesapja kórházban volt, én saját magunknak hordtam az ebédet. Ez nem igaz. Mi négyen vagyunk testvérek, anyukám mindig főz, és ha tésztát süt, Feri bácsinak is adunk belőle."

Barátja sincs...

Először az iskola igazgatóját kerestem fel. Kíváncsi voltam, milyen gyereknek tartja V. Klárit.

— Rendes, szorgalmas — mondta, majd kissé csodálkozva tette hozzá:

— Csak ezért jöttek el ilyen messzire?

— Szeretnénk a végére járni ennek az ügynek — feleltem, miután elmeséltem, hogy Klári mit írt a levelében.

A lány osztálytársai az iskola gyakorlókertjében dolgoztak.

— Ti milyennek ismeritek Klárit? — fordultam hozzájuk.

— Félrehúzódó, zárkózott, fénk, túl komoly — mondták mindannyian.

— Barátja van az osztályban? Vártam, hogy gyorsan rávágvalaki: a Kati vagy a Jóska.

— Háát — hangzott el nagysokára —, tulajdonképpen senki sem barátkozik vele.

— Mi lehet ennek az oka?

— Nem tudjuk, nem... — bizonytalankodtak a gyerekek.

Ezután felkerestem az öregek napközi otthonának gondnoknőjét. Ő is tisztelettudó, segítőkész gyereknek ismeri Klárit.

— Miután Feri bácsit kórházba vitték, Klári továbbra is hordta az ebédet? — érdeklődtem.

— Ugyan kérem, szó sincs róla. Pontos elszámolásunk van az ebédekről — utasította vissza Klári nevében is a gyanúsítgatást a gondnoknő.

— De Feri bácsi lánya azt híreszteli, hogy Klári a családjának vitte haza az ebédet.